

ECO'R WYDDFA

Rhif 249

HYDREF 1998

Pris 30c

NEWYDDION DA I DDEINIOLEN Canolfan Adnoddau Cymunedol

Mae Cyngor Gwynedd wedi llwyddo i ddenu grant Ewropeaidd o £91,000 i sefydlu Canolfan Adnoddau Cymunedol yn Neiniolen. Bydd y Ganolfan yn Manchester House ar y Stryd Fawr yn cynnwys ystafell gyfrifiaduron lle bydd cyfle i bobl yr ardal fynd i ddefnyddio'r cyfrifiaduron a bydd cyrsiau hyfforddi'n cael eu cynnal yno hefyd. Yn ogystal bydd yno ystafell ar gyfer cynnal cyfarfodydd a gweithgareddau ac mae yna sôn am sefydlu Meithrinfa o fewn y Ganolfan.

Syniad Cymdeithas Adfywio Deiniolen oedd sefydlu'r Ganolfan a bu'r pentrefwyr yn cydweithio â Swyddog Adfywio Bro, Cyngor Gwynedd yn yr ardal, Eifion Jones. 'Ein gwaith ni fel swyddogion adfywio bro ydy sbarduno a chefnogi cymunedau. A dyna enghraifft arbennig o dda o syniad a gododd o'r gymuned, a'r Cyngor wedyn yn cynorthwyo i wireddu'r cynllun trwy ddarparu grant yn ogystal â sicrhau grantiau o ffynonellau eraill megis Ewrop ac Awdurdod Datblygu Cymru,' meddai Eifion Jones.

Y cam cyntaf oedd prynu'r adeilad ar y Stryd Fawr gyda chymorth grant gan Gyngor Gwynedd. Yna roedd rhaid cael lle parcio a thir o gwmpas y Ganolfan ac er mwyn gwneud hyn manteisiodd y Cyngor ar bwerau newydd a roddwyd i gynghorau lleol.

Gwynedd oedd y cyngor cyntaf yng Nghymru i fanteisio ar y pwerau newydd yma a roddwyd i gynghorau lleol er mwyn gwella golwg trefi a phentrefi. Mae'r pwerau newydd yn rhoi hawl i gynghorau i brynu tai mewn rhai ardaloedd a chynnig grant i berchnogion y tai hynny brynu tai newydd. Mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn trafod efo perchnogion tri thŷ yn Stryd Fawr, Deiniolen ers peth amser ac roedd y perchnogion yn awyddus iawn i werthu eu tai i'r Cyngor.

Cyn gynted ag y cafodd y Cyngor y pwerau newydd aed ati i gwblhau'r trefniadau. Bydd y tai yn cael eu dymchwel a'r lle yn cael ei ddefnyddio fel maes parcio ar gyfer y Ganolfan Adnoddau Cymunedol yn Manchester House.

'Cafwyd yma gydweithio effeithiol rhwng y gymuned leol yn Neiniolen a swyddogion Cyngor

Gwynedd. Roeddem ni wedi cael y syniad o sefydlu Canolfan Adnoddau ers peth amser a thrwy gydweithio â'r Cyngor rydym wedi llwyddo i wireddu'r freuddwyd honno ac yn edrych ymlaen yn fawr at weld y Ganolfan yn mynd o nerth i nerth,' meddai'r Cynghorydd Len Jones, Cadeirydd Grŵp Adfywio Deiniolen.

Os am ragor o wybodaeth cysylltwch ag Eifion Jones ar (01286) 870977.

Prif Ddisgyblion Ysgol Brynrefail 1998-99

Meilir Jones (Llanrug) a Bethan Williams (Bethel).

Llond llaw o Fedalau

Llongyfarchiadau i Iwan Elis Morris, Treflys, Bethel ar ei lwyddiant mawr ym Mhen-

campwriaeth Chwaraeon Arbennig Cymru yn ddiweddar. Cynhaliwyd y Chwaraeon yng Nghaerdydd a bu'r siwrnai i'r de yn werth yr holl deithio i Iwan. Roedd Iwan yn cystadlu yn y pwll nofio ac yn y mabolgampau. Mae'n amlwg ei fod yn cael cystal hwyl yn y dŵr ac ar dir sych. Daeth adref gyda naw o fedalau: dwy aur, pedair arian a thair efydd. Roedd pump ohonynt am nofio a phedair am y mabolgampau. Bydd angen cwpwrdd mwy arnat, Iwan, i ddal yr holl fedalau. Llongyfarchiadau iddo a phob hwyl gyda'r chwaraeon. Edrychwn ymlaen at glywed am ragor o lwyddiant i Iwan.

Beth ddaw o'r Ysgol?

Yr Ysgol heddiw.

Y pennawd uchod a ymddangosodd ar dudalen flaen y rhifyn cyntaf o Eco'r Wyddfa yn ôl yn Chwefror 1976. Cyfeirio wrth gwrs y mae at hen adeilad Ysgol Brynrefail.

Ers hynny dim ond dirywio fu hanes yr adeilad a gellir canfod hynny'n rhwydd dim ond cymharu'r llun a dynnwyd yn 1976 a'r llun presennol. Trist yw cofnodi na wireddwyd yr un o'r awgrymiadau a gafodd eu lleisio mewn cyfarfod cyhoeddus ddwy flynedd ar hugain yn ôl i wneud defnydd addas o'r adeilad a thristach fyth fu i drigolion y pentref, a llawer un arall a ddaeth ar ei rawd drwy'r pentref yn ystod y blynyddoedd diwethaf hyn, i edrych ar gyflwr truenus

adeilad a fu unwaith mor hardd.

Rhoddyd yr Ysgol ar werth unwaith eto ddechrau'r mis hwn

ac mae'r un hen gwestiwn yn dal i aros ar wefusau pawb yn y pentref.

Yr Ysgol yn 1976.

ECO'R WYDDFA

Rhif 249
HYDREF 1998

Argraffwyd gan Wasg Gwynedd
Cibyn, Caernarfon

Cydnabyddir cefnogaeth
Bwrdd yr Iaith Gymraeg
i'r cyhoeddiad hwn.

SWYDDOGION A GOHEBWYR

Golygyddol:

JOHN PRITCHARD
CILFYNYDD, LLANBERIS
Ffôn: (01286) 872390

IWAN ROBERTS
LLEIFIOR, LLANRUG
Ffôn: (01286) 675649

Cadeirydd Pwyllgor Llywio:
ARWEL JONES
CAE EBONI, PENISARWAUN
Ffôn: (01286) 871274

E-bost: ecorwyddfa@AOL.com

GOLYGYDD CHWARAEON

Richard L. Jones, 5 Y Ddôl, Bethel.
(01248) 670115

DYDDIADUR Y MIS

Mrs Margaret Cynfi Griffith, Cynfi,
Deiniolen (870394)

FFOTOGRAFFWR

Gwyndaf Hughes, Glasgoed,
Llanrug (677263)

DATBLYGU LLUNIAU

Bryn Jones, Elidir, Allt Dewi,
Bangor (01248) 353337 neu 871925

TREFNYDD HYSBYSEBION

John Roberts, Bedw Gwynion,
Llanrug (675605)

TREFNYDD BWNDELU

Ann Gibbins, Lodj Plas Tirion, Pontrug
(673696)

TREFNYDD ARIANNOL

Goronwy Hughes, Eithinog, 14 Afon
Rhos, Llanrug (674839)

TREFNYDD GWERTHANT POST

Mrs Olwen Llywelyn, Pant Afon Bach,
Llanrug (650200)

TREFNYDD PLYGU

Shioned Griffith (650570)

GOHEBWYR PENTREFI

BETHEL: Geraint Elis, Cilgeran
(01248 670726)

BRYNREFAIL: Mrs Lowri Prys Roberts-
Williams, Godre'r Coed (870580)

CAEATHRO: Clive James, Hafan, Bryn
Gwna (677438)

CEUNANT: Trystan a Sioned Larsen,
Bodafon, Ceunant (650799)

CWM-Y-GLO: Mrs Iris Rowlands,
Glanrafon (872275)

DEINIOLLEN: W. O. Williams,
6 Rhydfadog, Deiniolen (871259)

DINORWIG: Marian Jones, Minallt,
7 Bro Elidir, Dinorwig (870292)

LLANBERIS: Gwyneth ac Eifion
Roberts, Becws Eryri (870491)

LLANRUG: Eryl Roberts, 3 Bryn
Moelyn (675384)

NANT PERIS: Ann Cumberton,
Gwastadnant (870356)

PENISARWAUN: Mrs Ann Evans,
Sycharth (872407)

TAN-Y-COED: Miss Anwen Parry,
Ael-y-Bryn (872276)

WAUNFAWR: Mrs Nan Roberts,
Pantafon, Waunfawr (650570)

Y RHIFYN NESAF

Daw'r rhifyn nesaf o'r wasg

NOS IAU, HYDREF 29
Deunydd i law'r
golygyddion perthnasol

NOS LUN, HYDREF 19
Os gwelwch yn dda

DYDDIAD A LLEOLIAD PLYGU'R ECO

Trefnydd Plygu: Mrs Shioned Griffith, Pantafon, Waunfawr, (01286) 650570

RHIFYN	DYDDIAD COPI	DYDDIAD PLYGU	BLE?	CYSYLLTU A
TACHWEDD RHAGFYR	HYDREF 19 TACHWEDD 16	HYDREF 29 TACHWEDD 26	LLANBERIS CAEATHRO	Mr Gwilym Evans Mr Clive James

Llythyr

Ysgoloriaethau Awduron a Chyfieithwyr

Cyhoeddodd Cyngor Celfyddydau
Cymru ei fod am gynnig
ysgoloriaethau y flwyddyn nesaf eto
i gefnogi ac i annog awduron
profiadol a rhai newydd i
ganolbwyntio ar eu gwaith
ysgrifennu am gyfnod.

Dyweddodd Efa Gruffudd,
Swyddog Llenyddiaeth: 'Y mae'r
cynllun ysgoloriaethau yn rhan o'n
darpariaeth uniongyrchol i roi
cymorth i lenorion. Maent yn eu
galluogi i fwynhau cyfnod i ffwrdd
o'u swyddi neu eu hamgylchiadau
arferol er mwyn canolbwyntio ar
waith creadigol. Bydd y cyfnod hwn
fel arfer yn parhau am hyd at chwe
mis.'

- ★ Croesewir ceisiadau oddi wrth
awduron a chyfieithwyr sydd yn
awyddus i ysgrifennu yn ystod y
cyfnod sy'n cychwyn 1 Ebrill
1999.
- ★ Cynigir ysgoloriaeth arbennig i
awdur sy'n ysgrifennu ar gyfer
plant a phobl ifanc i goffáu Irma
Chilton, un o awduron plant
mwyaf poblogaidd Cymru.
- ★ Ystyrir ceisiadau am grantiau gan
awduron anabl, tuag at brynu
offer arbennig neu hyfforddiant.
- ★ Mae cymorthdaliadau bychain ar
gael ar gyfer teithio ac ymchwil
- ★ Rhaid cyflwyno ceisiadau erbyn
30 Tachwedd 1998.
- ★ Derbyniwyd 177 o geisiadau y
llynedd a dyfarnwyd ysgolor-
iaethau gwerth £75,000 i 21 o
awduron.

Ceir ffurflenni cais a manylion am
sut i ymgeisio oddi wrth:

Swyddog Llenyddiaeth
Cyngor Celfyddydau Cymru
Stryd yr Amgueddfa
Caerdydd CF1 3NX
Ffôn: (01222) 376500
Ffacs: (01222) 221447

e-bost:
gwybodaeth@ccc-acw.org.uk

I drin a thrwsio
pob math o
beriannau gwnïo
**MENAI SEWING
MACHINE CENTRE**
21 Stryd Fawr
PORTHAETHWY
Ffôn: (01248)
714043 neu
(01286) 674520
Edau, Nodwyddau
ac ati mewn stoc

Pwy Tybed Yw Genod Y PE?

Annwyl Olygydd,

Atgofion melys ddaeth yn lli wrth
weld llun 'Merched Heini' Ysgol
Brynrefail dros hanner canrif yn ôl!
Gallaf ychwanegu ychydig at y
rhestr enwau, a chywiro mymryn
hefyd, fel a ganlyn —

Rhes gefn (o'r chwith): Mary Alltwn
Jones, Betty Morris, (?), Nancy
Patricia Ellis, Margaret Rees
Williams, Nancy Eva Owen, Beryl
Owen, Nan Hughes.

Ail res: Kathleen Mai Jones, Morfudd
Roberts, Vera Wyn Davies, Brenda
Pritchard, Maureen Parry,
Ceinwen Jones, Nora Thomas, Ine
Griffith, (?).

Drydedd res: Sarah Myfanwy
Williams, Betty Rees Edwards,
Vera Parry, Miss Mary Parry,
Nancy Jones, Eunice Parry.

Yn eistedd: Marion (?), Alice Peris
Morris, Nancy Edwina Williams,
Mair Roberts.

Ni chofiaf i sicrwydd pryd cafodd
yr hen enw cyfarwydd i ni, sef PT
(Ymarfer Corff) ei ddisodli gan PE
(Addysg Gorfforol) ond tybed mai yn

y pumdegau cynnar? Diau y bydd
Mrs Mary Vaughan Jones yn cofio'n
iawn! A sôn am 'Miss Parry', rwy'n
siŵr y byddai aelodau'r tîm i gyd yn
barod iawn hefo'u canmoliaeth a'u
teyrnged iddi. Fel rheol — ar y
gwaethaf — rhywbeth i rwgnach
amdano oedd PT, ac ar y gorau —
modd i gael seibiant oddi wrth ambell
wers annifyr! Ond, fe wnaeth Miss
Parry, gyda'i hegni a'i brwdfrydedd,
ein symbylu i fwynhau'r holl ymarfer
ac i gael pleser ar ddiwedd y tymor
i arddangos ein sgiliau corfforol yn
y display, fel y'i gelwid, o flaen staff
a phlant yr ysgol.

A beth am y cwestiwn mawr — 'A
ydym yn dal mor heini ac ystywyth yn
awr?' Wrth gwrs ein bod! Ond, rhag
ofn i rywun roi sialens i mi redeg i
fyny allt Ceunant a sefyll yn union-
syth ar fy nwylo am dri munud wedi
cyrraedd y copa, nid wyf am feiddio
rhoi fy enw na'm cyfeiriad ar y nodyn
yma!

Un o ddisgyblion diolchgar
Ysgol Brynrefail

Rali Her i'r Cynulliad

Gyda sefydlu'r Cynulliad Cened-
laethol rydym yn wynebu cyfnod
cyffrous iawn yn hanes gwleidyddol
Cymru.

Ond mae'n rhaid gwneud yn siŵr
fod y Cynulliad pan sefydlir ef yn
drwyadl ddwyieithog a bod y
cynrychiolwyr etholir arno yn
gweithredu polisïau sy'n llesol i'r
Gymraeg ac i ddyfodol ein
cymunedau.

Dyna pam y mae Cymdeithas yr
Iaith Gymraeg wedi trefnu Rali
Genedlaetho — Her i'r Cynulliad, yn
yr Arena Ryng-wladol yng
Nghaerdydd am 1.30 ddydd
Sadwrn, 21 Tachwedd. Ymysg y
siaradwyr fe fydd Hywel Teifi
Edwards, Helen Prosser, Siân
Howys, Branwen Nicholas a
chynrychiolwyr o nifr o'r Mudiadau
Cymreig a'r pleidiau gwleidyddol.

Os am rador o wybodaeth
cysylltwch â Swyddfa Cymdeithas
yr Iaith Gymraeg, Pen Roc, Rhodfa'r
Môr, Aberystwyth (01970) 624501.

Yn y gobaith y dewch i Gaerdydd
i godi llais dros y Gymraeg a dyfodol
Cymru.

Yn gywir,

DAFYDD MORGAN LEWIS

Swyddog Ymgynghoedd y Cynulliad
Cymdeithas yr Iaith Gymraeg

Cyngor Defnyddwyr Cymru

Annwyl Olygydd,

Tybed a fyddai gan rai o ddarllenwyr
Eco'r Wyddfa ddiddordeb mewn
cyfrannu at brosiect sydd gan
Cyngor Defnyddwyr Cymru ar y
gweill ar hyn o bryd ynglŷn â'r iaith
Gymraeg a'r Gwasanaeth Lechyd?

Profiadau amrywiol pob math o
gleifion a staff Cymraeg trwy
ddefnyddio'r Gymraeg yn y
Gwasanaeth Lechyd fydd cnewyllyn y
prosiect. Rwy'n awyddus i siarad â
chymaint â phosibl o siaradwyr
Cymraeg sy'n defnyddio unrhyw
adran o'r Gwasanaeth Lechyd, neu
sy'n gweithio ynddo ar hyn o bryd
neu wedi bod yn gweithio ynddo.
Hoffwn glywed gan bobl o bob
oedran — boed yn brofiadau da neu
wael — a chedwir pob gwybodaeth
a gyflwynir yn gyfrinachol.

Os oes gennych ddiddordeb neu
angen mwy o wybodaeth gellwch
gysylltu a mi yn y cyfeiriad
isod neu drwy'r e-bost canlynol:
info@wales.consumer.org.uk.

Yn gywir,

ANDREW MISELL

Cyngor Defnyddwyr Cymru
Longross Court
47 Heol Casnewydd
Caerdydd CF2 1WL

GWASANAETH ARGYFWNG PLYMIO

24 awr y dydd — 7 diwrnod yr wythnos

PLUM24CYM

Gwaith Plymio :: Gosod Ceginau a Bathrwm
Gwaith cynnal a chadw o bob math

Cysylltwch â DOUG JONES, BRON EIFION, WAUNFAWR
Ffôn: (01286) 650363 (0797) 0318996 (symudol)

ADFYWIO BRO

DYFFRYN PERIS

Mae'n siŵr i chi sy'n byw yn Neiniolen fod wedi sylwi ar y ffens haearn sydd wedi ei chodi gyferbyn â'r swyddfa bost. Ydi mae hyn yn golygu fod y gwaith o ddymchwel adeiladau Waen Goch, Llys Llywelyn a Dinorben House wedi cychwyn. Bydd hyn yn creu lle parcio ar gyfer y ganolfan adnoddau a lle i ehangu wrth ochr Manchester House. Bu Cymdeithas Adfywio Deiniolen gyda chymorth Swyddog Adfywio Bro Peris, Eifion Jones, yn llwyddiannus yn sicrhau arian o Ewrop tuag at y cynllun a chafwyd cyfraniad hael hefyd gan Awdurdod Datblygu Cymru.

Bydd y gwaith yma yn gychwyn da i dactulo golwg y stryd fawr ac edrychwn ymlaen at fwy i ddod yn y dyfodol.

Mae'r Gymdeithas Adfywio wrthi ar hyn o bryd yn paratoi strategaeth ar gyfer y pentref a gobeithiwn y bydd yn barod i'r pentrefwyr roi eu barn arno yn fuan.

Os oes gan eich pentref chi awydd cynnal Arolwg Bro neu os oes gennych brosiect y gall Eifion eich helpu gallwch gysylltu ag ef ar (01286) 870977 neu galwch i'w weld uwchben y Ganolfan Groeso yn Llanberis.

BRO GWYRFAI

Yn gyntaf, diolch o galon i'r criw yng Nghaeathro a Waunfawr fu mor barod i ddosbarthu a chasglu'r holiadur o amgylch y trigolion y mis diwethaf — mi fyddai wedi bod yn amhosibl heb eich cymorth chi. Gwyliwch y golofn hon am ddatblygiadau'r arolwg bro.

Hefyd, mae nifer o sefydliadau ym Mro Gwyrfaei wedi bod yn llwyddiannus yn ddiweddar wrth geisio am arian ar gyfer datblygu eu prosiectau. Clustnodwyd arian o gronfa Cist Gwynedd ar gyfer prosiectau'r sefydliadau canlynol: Neuadd Rhosgadfan, Capel Caeathro, Antur Waunfawr a Chymdeithas Bysgota Seiont, Gwyrfaei a Llyfni. Cofiwch os ydych chi angen arweiniad ynglŷn â datblygu cynllun cymunedol cysylltwch ag Eirian Pierce Jones, Swyddog Adfywio Bro Gwyrfaei (01286) 650779 neu galwch i'w gweld yn ei swyddfa yng Nghanolfan Gymunedol Waunfawr. I'ch atgoffa chi unwaith eto mai plwyfi Betws Garmon, Waunfawr, Bontnewydd, Llanwnda a Llandwrog yw Bro Gwyrfaei — felly cofiwch wneud y mwyaf o'ch gwasanaeth Adfywio Bro a sefydlwyd gan Gyngor Gwynedd gydag arian Ewropeaidd.

CÔR MEIBION DINAS BANGOR

Uchafbwynt dathliadau Côr Meibion Dinas Bangor, sy'n ddeg oed eleni gyda nifer o'i aelodau'n dod o fro'r Eco, oedd cyngerdd arbennig yng Nghastell Penrhyn nos Fercher, Awst 26ain, gyda Siân Gibson yn unawdydd ac yna buwyd ar daith i Malta. Bu'r Côr ym Malta am wythnos fythgofiadwy o Fedi 5 hyd Medi 12. Tra ar yr ynys cafwyd tri chyngerdd, un ar ynys Gozo mewn eglwys hardd, a honno'n llawn; yna cyngerdd arbennig o lwyddiannus yn Eglwys Gadeiriol Sant Paul yn y brifddinas, Valletta; a chynhaliwyd cyngerdd hefyd yn eglwys hardd Mellieha yn y dref lle roedd y Côr yn aros. Y cyfeilydd

oedd Mrs Lowri Roberts Williams a'r arweinydd oedd James Griffiths a chafwyd eitemau gan Ken Williams (tenor), Huw Hughes (bas), Harry Jones (bas) a Norman Evans (bariton). Cafwyd eitemau ar yr organ gan James Griffiths yn eglwys Nadur a Mellieha.

Roedd aelodau'r Côr yn aros yng ngwesty Seabank, Mellieha a oedd yn westy moethus a bwyd ardderchog ac awyrgylch braf. Wrth ymlacio a mwynhau'r tywydd bendigedig fe ddysgodd sawl un sut i nofio! Rhywbeth i'w gofio ym mlwyddyn dathlu penblwydd y Côr.

TÎM HOCI CAERNARFON

Mae'r tîm — sy'n cynnwys nifer o ferched o'r fro — wedi ennill dyrchafiad i adran gyntaf Cynghair Hoci'r Gogledd. Noddir y tîm gan John Trevor; Pat Owen, Y Mount, Dinas a Bruce Edwards a'i Gwmni.

DONIAU LLEOL YN PERFFORMIO

Cynhelir cyngerdd mawreddog yn Neuadd Pritchard Jones, Bangor, ar 17 Hydref. Daw pedwar o gorau meibion lleol ynghyd i ffurfio un côr mawr o dros 120 o leisiau. Mae'r corau — Dinas Bangor, Dyffryn Peris, Dyffryn Nantlle, a Chaergybi — eisoes yn ymarfer ar y cyd o dan arweiniad Mr John Hywel.

Yn ogystal â'r corau fe edrychwn ymlaen i wrando perfformiad arbennig arall gan Seindorf Arian Deiniolen — seindorf enwocaf gogledd-orllewin Cymru — a chawn ddatganiad hefyd gan Aria, grŵp o bobl ifanc, talentog lleol. Yr unawdwyf fydd Rhian Williams (mezzo soprano) a Rhys Meirion (tenor), a'r cyfeilyddion fydd Menna Leyshon a Grêd Pritchard a chyflwynir y cyngerdd gan Trefor Selway. Dechreuir am 7 o'r gloch.

Trefnir y cyngerdd fel rhan o ymgyrch y Samariad yng

Ngwynedd a Môn i godi arian i'r gangen leol ym Mangor. Drwy ymdrechion fel hyn fe sicrhair fod y Samariaid ar gael am bedair awr ar hugain, saith diwrnod yr wythnos i gynnal a bod yn gefn i'r rhai hynny sy'n dioddef iselder ysbryd neu'n mynd trwy gyfnod o argyfwng personol. Rhennir elw'r cyngerdd rhwng y Samariaid a Tŷ Gobaith — yr hospis i blant.

Trwy haelioni parod perchnogion cwmni bysus Ieuan Williams, Deiniolen trefnwyd bws i'r cyngerdd — a hynny yn rhad ac am ddim — fel a ganlyn: cychwyn o Ddeiniolen am 5.30 p.m. gan alw yn Llanberis, Cwm-y-glo, Llanrug a Bethel.

Derbynnir rhoddion yn ddiolchgar tuag at gostau'r cyngerdd trwy law Mrs Gwladys Parry (Cyddrysoydd y Samariaid a Tŷ Gobaith), Tawelfan, Maesllydan, Benllech.

Uned 1A BRYNAFON LLANRUG

Ffôn: (01286) 674100 (dydd)
(01286) 650732 (fin nos)
FFENESTRI : DRYSAU
DODREFN : GRISIAU
BLYCHAU Tŷ GOGLEDD
BLYCHAU DAL OFFERYNNAU
BLYCHAU ARDDANGOS

**RECORDIO'R
RHAGLEN RADIO
TALWRN Y BEIRDD
YNG NGHANOLFAN
PENISARWAUN
NOS FAWRTH
20 HYDREF 1998
am 7.00 o'r gloch
CROESO CYNNES I BAWB
MYNEDIAD AM DDIM
TREFNIR RAFFL
TREFNIR GAN PLAID CYMRU
CANGEN LLANRUG A'R CYLCH**

Y GAMPFA CANOLFAN IECHYD A FFITRWYDD

(Perchennog: D. M. A. Lee)

DEINIOLEN

Ffôn:
(01286)
872 240

CHIROPODIST

Gwasanaeth
yn eich cartref

E. Ll. Parry

M.S.S.Ch., M.B.Ch.A.

**57 Glanffynnon
LLANRUG**

Ffon:
(01286) 675754

CANOLFAN FFITRWYDD P.C.

Hen Safle Marconi
Waunfawr

(01286) 650011

- ★ OFFER RHAGOROL ★
- ★ YSTAFELLOEDD NEWID ★
- ★ CAWODYDD ★
- ★ TALU WRTH Y DRWS ★
- ★ DIM ANGEN CADW LLE ★

ORIAU AGOR:

11 a.m. - 9 p.m. Llun - Gwener
10 a.m. - 9 p.m. Penwythnosau

PRISIAU:

1 sesiwn £3 10 sesiwn £25
Tocynnau 6 a 12 mis ar gael

O SIAMBAR SELWYN

Ydach chi'n gysgw'r da? Cysgw'r pedair neu bum awr ydw i ar y gora. Mi fyddain trio mynd i'r ciando cyn diwedd y dydd, ond mi fyddain darllen hyd nes i Huw cyn ddechra fy mryfocio i. Ydi mae'n rhaid i mi gael darllen yn fy ngwely bob nos. Dwi wedi cyrraedd adre o ambell i Steddfod yn oriau mân y bore ac wedi ymlâdd, ond rhaid fydd darllen. Yn rhyfedd iawn, os doi adre o Steddfod wedi gor flino — mi gai drafferth i gysgu. Dwi'n dal i fod yn y Steddfod — y meddwl o bosib sy wedi blino yn fwy na'r corff. Oherwydd pan rydach chi'n beirniadu mewn Steddfod am ddeuddeng awr neu fwy, mae o'n dipyn o straen — yn enwedig fel mae'r blynyddoedd yn mynd heibio.

Mi fydda i'n deffro fel arfer rhwng pump a chwech y bore. Na, fyddai ddim yn codi. Ond mi fyddai yn dechra gweithio. Mi fydd gen i ryw beth ar y gweill, bod o'n lythyr i'w sgwennu ar ran y Cyngor, sgript i'w chyfansoddi, neu erthygl i'r Eco. Ar ôl drefro yn y bore cynnar y byddai yn 'cyfansoddi' rhain. Ia, cyn codi.

Flynyddoedd yn ôl pan fyddai'r awen yn fy mryfocio i (yn achlysurol) mi fydda gen i bapur a phensal wrth ochr fy ngwely rhag ofn i'r llinellau anfarwol 'na ddod i mi yng nghanol nos. Ddaethon nhw ddim. Wel, y rhai cofiadwy hynny — a ddon nhw ddim bellach.

Os methai â syrthio i gysgu wna i ddim cyfrî defaid. Na, fe ai am daith i'r dinasoedd rheiny y ces i'r fraint o ymweld â nhw. Dydw i ddim yn rhy hoff o ddinasoedd, ond mi fyddai yn hoffi cael tro sydyn drwy brif-ddinasoed dy byd 'ma — dim ond i gael deud 'mod i wedi bod yno o bosib.

A phan fyddai yn methu syrthio i freichiau cwsg mi fyddai yn trio dwyn i gof y peth cynta dwi'n gofio ei weld mewn

gwahanol ddinasoedd, e.e. y Sgwâr Coch yn Moscow, traeth Bondai yn Sydney neu'r Tŷ Opera plisgyn wy; y cerflun o Grist yn Rio; y gŵr hwnnw hefo crafat o neidr ar sgwâr Marakesh yn Morocco; glanio ym maes awyr Hong Kong rhwng y skyscrapers anferth (mae maes awyr newydd yno bellach); y tawelwch yn Fiji; reid ar y tram hyd strydoedd San Francisco a'r gwasnaeth Cymraeg yng nghapel Melbourne.

Wrth ddwyn atgofion o wahanol lefydd yn ôl fel hyn efallai y syrthiai i gysgu ar draeth Bondai neu yn yr Hermitage yn St. Petersburg, neu hyd yn oed yng Nghastell Caeredig, neu yn hwylio mewn llong tua ynysoedd y Caribi, neu ym maes pêl-droed Barcelona.

Wn i ddim lle byddai pan fyddwch chi yn darllen hwn, ond fe ddylwn i fod yn agos i Fanceinion ar ôl hwylio o Dover i Bergen ac i Ynysoedd Faeroe. Oddi yno i Wlad yr Ia ac i'r Ynys Werdd. Os na darwn ni fynydd iâ fe ddylem fod wedi ymweld â Newfoundland cyn hwylio i fyny afon St. Laurence i Quebec a Montreal. Y lle ola i mi ymweld ag o fydd Bermuda. Pum wythnos ar y môr. Roedd Oscar Wilde yn siomedig o'r Atlantic Ocean — roedd o wedi meddwl ei fod o'n fwy o lawer!

O bydd mi fydd hi'n braf cael rhoi troed ar dir sych a chael mynd i 'ngwely yng Nghrud yr Awen ac os y byddai wedi gorflino — wel, mi fedrai geisio dwyn i gof yr hyn a welais i yn . . . yn . . . yn . . . yn . . .

A phwy â wyr efallai y syrthiai i drwmgwsg yng nghanol yr Atlantic.

TYMOR NEWYDD EICH CLWB NEU GYMDEITHAS?

Cofiwch anfon adroddiadau am eich gweithgareddau i'r Eco eleni.

DINORWIG

Miss Marian Jones, Minallt, 7 Bro Elidir, Dinorwig. 870292

YN YR YSBYTY. Anfonwn ein cofion at Miss Maggie Jane Jones, Foel sydd wedi derbyn llawdriniaeth yn Ysbyty Gwynedd. Hyderwn y bydd iddi wellhad llwyr a buan ac y caiff ddod gartref yn fuan.

DAMWAIN. Drwg gennym ddeall fod Mrs Hannah Mary Roberts, Tŷ'r Ysgol wedi syrthio a thorri'i braich. Gobeithio y caiff dynnu'r plaster yn reit fuan. Brysia wella Hannah.

CROESO GARTREF. Braf iawn oedd cael croesawu unwaith eto i'r hen ardal i Mrs Maggie Griffith (1 Maes Eilian gynt) sydd bellach yn byw yn Rhydychen. Mae Mrs Griffith yn 93 oed ond pob haf fe ddaw gartref i'w hen gynefin a chawn ei chwmmi bob Sul yn y capel. Dymuna swyddogion capel M.C. ddiolch i Mrs Griffith am ei rhodd i'r capel. Diolch yn fawr i chwi, Mrs Griffith.

Y GYMDEITHAS LENYDDOL UNDEBOL. Bellach mae rhaglen y tymor wedi'i chwblhau ac mae'n argoeli am dymor llwyddiannus eto eleni. Rydym yn gobeithio y bydd rhaglen y tymor ar werth, am y pris o £1, erbyn y daw'r Eco o'r wasg. Bydd y Gymdeithas yn cyfarfod pob pythefnos yn y Ganolfan am 7 o'r gloch.

Dechreuir y tymor newydd gyda chyngherdd o dan ofal y parti Aria, ac eraill ar 22 Hydref. Ar 5 Tachwedd ceir darlith gan y Parchg Iorwerth Jones Owen, Caernarfon.

DIOLCH. Carem ddiolch yn fawr i'r llu a ddaeth ynghyd ar noson mor stormus i blygu'r Eco. Diolch hefyd i Miss Jean Parc Jones, Deiniolen am ei gwên serchog a'i help i'w dosbarthu — tipyn o waith, mi gredaf. Diolch yn fawr Jean am ymgymryd â'r fath dasg.

GARTREF O'R YSBYTY. Anfonwn ein cofion cynhesaf a phob dymuniad da i Mr David John Thomas, sydd bellach wedi cael mynd gartref i Blas Pengwaith o Ysbyty Eryri. Brysiwch wella.

PRIODAS. Ddydd Sadwrn, Medi 5, yn Eglwys Crist Llandinorwig gyda'r Parchg Tegid Roberts yn gweinyddu, priodwyd Anwen Bryn Jones, 4 Bro Elidir — merch Mr a Mrs Llywelyn Jones — â John Arwel Hughes, 1 Stryd Ianci, Llanberis. Bydd y ddau yn cartrefu yn 3 Llwybr Main, Mynydd Llandegai. Pob bendith, iechyd a phob dymuniad da iddynt yn eu bywyd priodasol.

DIOLCH. Dymuna Anwen ac Arwel ddiolch o galon i'w teulu, ffrindiau a chymdogion yn Ninorwig a Llanberis am yr anrhegion, arian a'r cardiau a dderbyniwyd ar achlysur eu priodas. Diolch yn fawr i bawb.

CAE CHWARAE'R PLANT. Gyda siom yr ydym yn datgan nad fu dim newid yn ansawdd y cae chwarae er i ni gael addewid gan Gyngor Gwynedd ar ddechrau'r gwanwyn y byddai'r cae yn cael ei adnewyddu trwy roi offer chwarae newydd yno gan gynnwys matiau diogelwch. Y cyfan a wnaed i'r cae yn ddiweddar oedd iddo gael torri hanner y tyfiant arno. Pam na thorwyd y cyfan? Pam, tybed, na chadwyd at yr addewid gan y Cyngor. Gobeithio y cawn weld datblygiad ar y Cae Chwarae hwn cyn y gwanwyn nesaf. Wel, blant rydym wedi trio ac fe fyddwn yn dal i frwydro, gan obeithio am lwyddiant.

DATGANIAD gan Y Draenog

'Dymuna'r Draenog ddatgan nad un o hacs gwasg y gwter mohono. Ni fyddai'n breuddwydio manteisio ar wendidau ac ofnau pobl wrth geisio stori. Mae'n ofid calon ganddo glywed am ambell un sy'n ofni iddo gael gafael ar stori — yn enwedig pobl sy'n dioddef o gyflwr pryncopophobia. Dymuna'r Draenog eich sicrhau na fyddai'n ailadrodd stori am y fath gyflwr. Er enghraifft, dychmygwch y sefyllfa cwbl annhebygol hon. Pe clywn am ŵr cyhyrog, tal yn sgrialu i gowt garej gan erfyn, hyd at ddagrau, am i wraig y garej hel clamp o brycopyn o'i gar — a hithau'n ufuddhau ac yn cael gwared â'r pry bach, tila, crebachlyd (a oedd yn farw ers pythefnos neu fwy!) — wrth gwrs na fyddem yn sôn gair am y peth. Cysged pob pryncopophobia yn dawel (ar ei wely pren yn ei dŷ bach crwn!)

SPAR

Y STORFA LLANRUG

(Richard a Meirwen Williams)

Ffôn: (01286) 672790

Ar agor bob dydd o'r wythnos at eich gwasanaeth

Nid oes unrhyw dâl am ddanfôn archeb i'ch cartref yn ardal Llanrug

J.M. JONES
A'I FEIBION
GWAITH CERRIG
BEDDAU

Y SGWÂR LLANRUG

Crefftwyr gwaith llaw traddodiadol
Cerrig o bob math ar gael

Ffôn: (01286) 672898 (dydd)
676285 (nos)

OSMOND SHAW DEINIOLEN

GWERTHU - TRWSIO

★ Teledu ★ Fideo
★ Offer Trydan

Gwasanaeth Ffôn 24awr
(01286) 870545

'Un funud fach . . .' HURT

Newydd roi radio'r car ymlaen roeddwn i a dyna un o gyflwynwyr rhaglenni pnawn Radio Cymru yn dweud mai testun ei raglen y diwrnod hwnnw fyddai 'cwestiynau hurt'. Roedd am i'r gwrandawyr ofyn unrhyw beth a fyddent iddo — cyhyd â'i fod yn 'hurt'. Ac yna rhoddodd enghraifft o'r math o gwestiynau a ddisgwylir, 'Beth yw ystyr y llythrennau **INRI** ar luniau o groes Iesu Grist?'

Ystyr 'hurt' yw *twp, ymfyd, ffôl, disynnwyr, dibwrpas, anneallus, ofer*. Efallai bod y cwestiwn yn anodd neu'n gymhleth, ond mae'n bell o fod yn 'hurt'. Y cwestiynau ynglŷn â Iesu Grist yw'r rhai pwysigaf oll. Pwy yw'r Iesu? Sut un ydyw? Pam y daeth ef i'r byd? Beth a ddysgodd ef i ni? Pam y bu raid iddo farw? Ydi'r Iesu'n fyw o hyd? Beth sydd â wnelo'r dyn yma â ni?

Ond mae'r cwestiynau synhwyrol a doeth yma yn hurt a dibwrpas yng ngolwg llawer. Ac nid yw hynny'n syndod chwaith gan fod gwirioneddau'r Efengyl o'r cychwyn cyntaf wedi bod yn ffolineb llwyr i rai pobl.

Gosodwyd arwydd ar groes Iesu Grist. Rhoddwyd arno'r un geiriau mewn tair iaith, Aramaeg, Groeg a Lladin, 'Iesu o Nasareth, brenin yr Iddewon'. Llythrennau cyntaf y fersiwn Lladin yw **INRI**. I am *Iesus*, N am *Nasareth*, R am *Rex* (y gair Lladin am frenin) ac I am *Judaei*. Roedd yna rai bryd hynny hyd yn oed yn credu bod y geiriau'n hurt. Ceisiai rhai berswadio Pilat i ddweud mai Iesu ei hun oedd yn honni bod yn frenin yr Iddewon. Roedd eraill yn barod i wawdio'r Iesu a'i herio i ddod i lawr oddi ar y groes os oedd mewn gwirionedd yn frenin ac yn Fab Duw. Roedd y syniad bod y brenin a Meseia Duw yn marw ar groes yn ddirgelwch a hyd yn oed yn hurtrwydd iddynt. Ac onid yw'n dal yn hurtrwydd heddiw i lawer o bobl? Ond i'r Cristion dyma synnwyr a doethineb Efengyl fawr Iesu Grist.

Ac er gwybod hyn i gyd mae'n dal yn siom pan fo gwirioneddau'r Beibl yn cael eu trin fel 'trivia', neu fanion diwerth, ar ein gwasanaeth radio cenedlaethol.

JOHN PRITCHARD

BRYNREFAIL

Mrs Lowri Prys Roberts-Williams, Godre'r Coed. 870580

Camera yn ngofal Gwyndaf Hughes, Glascoed, Llanrug. Ffôn: 677263

COFION. Anfonwn ein cofion at Mrs M. Closs Parry, Bryniol sydd wedi treulio cyfnod yn Ysbyty Gwynedd ac Ysbyty Eryri, Caernarfon. Genedigaeth. Croeso mawr i Nia Heledd, merch fach a aned i Elen a Geraint George, Sŵn yr Engan ar Fedi'r 5ed, a chwaer dderbyniol iawn gan Rhian ac Anna.

SEFYDLIAD Y MERCHED. Dan lywyddiaeth Mrs Pat Jones, cyfarfu'r gangen yn y Festri nos Fawrth, Medi 15fed. Croesawyd pawb yn ôl wedi'r gwyliau a chyflwynodd y llywydd y wraig wadd am y noson, sef Jan Daniels o Rachub. Gemwaith oedd ei thestun ac roedd yn amlwg ei bod yn meddu ar wybodaeth eang o'i chyfrwng, a'i chynnyrch o emau yn denu'r llygad. Diolchwyd iddi am ei chyflwyniad gan Mrs Lowri Roberts Williams. Paratowyd y baned gan Miss Alice Williams a Mrs Jennie Hughes. Enillwyd gwobr y mis, rhoddedig gan Mrs Anita Long, gan Jan Daniels. Pleser oedd cael cwmni Mrs Nerys Roberts o Gaernarfon yn y cyfarfod ac edrych ymlaen am ei chyfarfod unwaith yn rhagor fel y wraig wadd yn y cyfarfod nesaf ar Hydref 19eg.

CYMDEITHAS Y CHWIORYDD. Nos 1au, Medi 17eg, cyfarfu'r Gymdeithas yn y Festri. Cadeirydd y noson oedd Mrs Ifanwy Jones,

Rhandir ac roedd y myfyrdod dan ofal Mrs Betty Owen, Tros yr Afon. Y gŵr gwadd am y noson oedd Mr James Griffiths, Bangor a chafwyd noson ddiddorol yn ei gwmni yn trafod a chwarae darnau amrywiol o gerddoriaeth. Diolchwyd yn gynnes iddo am ei gyfraniad gan Mrs Jennie Hughes, Bryn Parc. Anfonwyd cofion at Mrs M. Closs Parry, Bryniol a Mrs Jennie A. Roberts, 2 Ffrwd Madog a llongyfarch y drysoryddes, Mrs Ellen George, Sŵn yr Engan, a'r

teulu ar enedigaeth ei merch fach Nia Heledd. Trefnwyd y baned gan Mrs Euronwy Roberts, 8 Trem Eilian a Mrs Carol Houston, 2 Trem Eilian. Cynhelir cyfarfod olaf tymor 1998 nos 1au, Hydref 8fed pryd y disgwylir y Parchg Huw John Hughes, Porthaethwy i roi sgwrs.

LLONGYFARCHIADAU. Dyna yw ein dymuniad i Mr Maurice Jones, Meillionen ar ddathlu deugain mlynedd fel blaenor yn Henaduriaeth Arfon.

EGLWYS M.C. BRYNREFAIL. Bydd trefn oedfaon Hydref fel a ganlyn:
4: Mr Merfyn Jones, Caernarfon (10)
11: Parchg Eric Jones, Bangor (5.30)
18: Parchg S. O. Hughes, Bae Colwyn (5.30)
25: Mr Glyn Owen, Llanwnda (5.30)

FFARWEL I GYMRU

I holl wledydd Prydain daeth angau a gwawd Cynllun gan gyd-ddyn i fradychu ei frawd, Dileu y sector defaid, moch a'r da byw, Gan Lafur mae'r afael — a nhw wrth y llyw.

Rhoi terfyn ar ddiwylliant a bywyd cefn gwlad, Ein gwerthu i lawr 'r afon am geiniogau mor rhad; Cae chwarae fydd Cymru i'r Saeson gael sbort, Does dim lle mewn cymdeithas i'r bugail a'i siort.

Mae'n rhatach cael sothach o fwyd dros y môr, A Chymdeithas y Cerddwyr yn gweiddi encôr! Hen draddodiad sy gennym o fwydydd llawn graen, Mewn steil i benedfig neu i bobol reit blaen.

Dim ots os aiff amaethwyr yn fethdalwr heb bres Er mwyn i'r dinasyddion ddaw yma gael lles; Lle iddynt i drampio fydd Cymru a chael awyr iach, Ffarwel i draddodiad a iaith Cymru fach.

JOHN V. MORRIS, Rhianfa, Clwt-y-bont

WAUNFAWR

Mrs Nan Roberts, Pantafon. Ffôn: (01286) 650570

Camera yn ngofal Heulwen Hughes, Argoed. Ffôn: (01286) 650556

GARTREF O'R YSBYTY. Croesawn Mr John Elwyn Roberts, Glaslyn, Stad Bro Waun; Mr Robert Emyr Evans, Cae'r Ffynnon; Mrs Doris Roberts, Dwyros; Mrs Pritchard, Stad Tref Eilian; a Mrs Angela Parry, Stad Bryn Golau gartref o'r ysbyty gan obeithio'n fawr eich bod yn gwella. Gobeithio y bydd Meleri Gwyrfa, Stad Croesywaun yn gwella wedi iddi dorri ei braich; a Kristy Jones, Cynefin yn gwella hefyd.

DIOLCH. Dymuna Mrs Doris Roberts, Dwyros ddiolch am yr anrhegion, ymweliadau a'r galwadau ffôn a dderbyniodd tra yn yr ysbyty ddwywaith yn ystod yr haf. LLONGYFARCHIADAU i Gerallt

Williams, Tros y Gors ar ei ddywedd i Katherine o Gaernarfon.

Y GYMDEITHAS LENYDDOL. Bydd tymor newydd yn dechrau ar Hydref 12, pryd y ceir darlith gan Mr Dewi Jones, Pen-y-groes, ar y testun 'Llysieuwyr' gyda Mrs Mary Vaughan yn llywyddu. Mae croeso cynnes i hen aelodau ac aelodau newydd i'r cyfarfod a mawr obeithiwn y byddwch yn cefnogi'r Gymdeithas eto eleni. Mae rhaglen amrywiol wedi'i threfnu am y tymor. Tâl aelodaeth yw £3.

SEFYDLIAD Y MERCHED. Cynhaliwyd cyfarfod o'r Sefydliad yn Festri Croesywaun ar bnawn 1au, Medi 3, pryd y cafwyd sgwrs ddiddorol iawn gan Mr Meurig Williams, Caernarfon ar y testun 'Clychau'. Soniodd am y gwahanol glychau yr oedd yn eu cofio pan yn blentyn yng Nghaernarfon. Diolchwyd iddo gan Mrs Catherine Jones. Ar Hydref 1, bydd Miss Sophie Parry Jones yn rhoi sgwrs am 'Hen Bethau'. Croeso cynnes i aelodau newydd.

PLAID CYMRU. Cynhaliwyd taith

gerdded nos Sadwrn, 12 Medi, o dan arweiniad Duncan Brown, i gerdded a gwerthfawrogi llwybrau'r fro. Bu criw bychan yn ddigon dewr i gerdded er gwaethaf y tywydd anffafriol. Daeth nifer fwy atynt wedyn o dan do croesawgar Y Frenni, i fwynhau swper blasus wedi'i ddarparu gan yr aelodau. Cafwyd noson ddifyr yng nghwmni'r ieuengaf a'r rhai hyn yn ein mysg. Diolch i bawb a gynorthwyodd i wneud y noson yn llwyddiant. CLWB 300 mis Medi — £40 Mrs Sian Patchett, Anwlfa; £25 Mr Wyn Griffith, Gwynfa; £10 Mrs Barbara Griffith, 10 Bro Waun.

MERCHED Y WAWR. Mae'r pwyllgor wedi llunio rhaglen amrywiol a diddorol ar gyfer y tymor newydd a daeth Eirug Wyn, priflenor Eisteddfod Bro Ogwr eleni, i gyfarfod cyntaf ar Fedi 24ain a chafwyd noson i'w chofio.

Beth am i chi ymuno â Merched y Wawr sy'n cyfarfod yn y Ganolfan ar y pedwerydd nos 1au o bob mis am 7.30 yr hwyr — ag eithrio'r nosweithiau hynny y byddwn yn blasu cinio Nadolig neu Gŵyl Ddewi yn un o westai'r ardal.

Pnawn Sadwrn, 26 Medi, roedd gennym stondin gacennau yn Ras Antur Waunfawr a chodwyd arian gwir angenrheidiol i'r gangen.

Felly, dowch ac ymunwch â ni — bydd croeso cynnes yn eich aros.

GWYNETH ROBERTS

84 Stryd Fawr, Llanberis

Ffôn: 870491

CAFFI 'BWYTY ERYRI'
TEGANAÜ, CARDIAU
MELYSION
ANRHEGION

Bara Ffres
Teisennau

Priodas, Bedydd

Pen-blwydd ac ati

Peis, Rholiau Sosej

Pasteiod, Teisennau Hufen

Teisennau Plât, Torth Gyrains ac ati

BECWS ERYRI

Stryd Fawr, Llanberis 870491

SLIM CHWIM MEWN DIM!
heb lwgu na chwysu

Cael gwared o'r bloneg a'r bol
Yn llesol natruiol, di-lol

CREDWCHI HOLWCHI!
ffonlwch (01286) 830609
— TENEUWCH —
SLIM CHWIM MEWN DIM!

CHWILOTA

Arddangosfa Genhadol yng Nghaernarfon

Ddechrau mis Medi treuliais ychydig ddyddiau o wyliau yn y Gelli Gandryll — y dref hynod honno ar y ffin rhwng Cymru a Lloegr sy'n honni bod yn brifddinas siopau llyfrau ail-law y byd! Hawdd gellir credu'r honiad hefyd gan fod yno tua deg ar hugain o siopau llyfrau sy'n swatio yma ac acw — yn y castell, yr hen sinema, y farchnad, parlyrau ffrynt, a hyd yn oed ar silffoedd mewn gerddi ar ochrau'r strydoedd.

Ond, fel y gellid tybio, mewn tref mor Seisnig prin iawn oedd y llyfrau Cymraeg oedd ar werth yno. Serch hynny, mewn seler llychlyd un o'r siopau, deuthum ar draws llyfryn wedi'i rwymo'n gain sy'n croniclo digwyddiadau yng Nghaernarfon yn ystod mis Mehefin 1929.

Mewn llythrennau aur ar y clawr mae testun y llyfr: *Arddangosfa Genhadol Henaduriaeth Arfon, 1929*. Cynhaliwyd yr arddangosfa yn y Pafiliwn a phasiant yn y Castell. Roedd y cyfan yn parhau am bedwar diwrnod ac, ar wahân i'r pasiant, roedd cyngherddau a drama yn cael eu cynnal hefyd. Am dri swllt roedd yn bosib prynu tocyn i'r holl weithgareddau. Swllt oedd pris tocyn diwrnod. Roedd plant yn cael mynediad rhad ac am ddim yn y bore ond yn talu hanner pris yn y pŵn a'r hwyr. Swllt oedd pris mynediad i'r castell hefyd i weld y pasiant ond am bris ychwanegol gellid cael set ar lawnt y castell.

Ymhlith y swyddogion a fu'n trefnu'r holl weithgareddau mae rhai enwau o fro'r *Eco*. Ysgrifennydd y Pwyllgor Llên ac Addysg oedd Mr Alun Lewis,

Waunfawr. Y Parchg John Pritchard, Llanberis (na, nid yr un presennol!) oedd y Prif Stiward, ac yn Is-lywydd Pwyllgor Cyffredinol y Chwarydd roedd Mrs Ellis, Bryn Eirion, Waunfawr. Ysgrifennydd Pwyllgor yr Amaethwyr oedd Mr J. Morris Jones, Pontrug. Rhannwyd yr Henaduriaeth i wahanol ddosbarthiadau gydag ysgrifenyddion i bob dosbarth, a'r un modd gyda phwyllgorau'r merched. Dyma enwau'r ysgrifenyddion o fewn bro'r *Eco*: Waunfawr: Mr O. Jones, Bron Eryri; Llanberis: Mr H. Owen, Isallt, Llanrug a Miss Rhiwen Jones, London House, Llanberis; Dinorwig: Y Parchg Robert Williams, Brynrefail a Miss Owen, Racca Cottage, Deiniolen. Yn dilyn ceir rhestr o is-lywyddion (y rhai a

gyfrannodd £20 neu fwy), noddwyr (cyfrannwyr rhwng £5 a £20) a thanysgrifwyr (£1 i £5). Enwau o dref Caernarfon yw'r mwyafrif helaeth yn y rhestrau hyn.

Roedd pob diwrnod yn cychwyn am hanner awr wedi naw yn y bore gyda chyfarfod gweddi i'r cenhadon a swyddogion y pwyllgorau. Yn dilyn am ddeg roedd plant ysgolion y cylch yn ymweld â'r arddangosfa gyda rhai o'r cenhadon yn eu tywys o gwmpas. Am chwarter i ddau yn y prynhawn roedd gwasanaeth crefyddol, yn cael ei ddilyn gan anerchiadau gan y gwahanol genhadon mewn rhannau gwahanol o'r arddangosfa. Yna, o dri o'r gloch ymlaen roedd rhaglen wahanol bob dydd yn cynnwys dramâu, cyngherddau, ffilmiau a chantata. Am saith yr hwyr roedd y pasiant yn y castell a ddilynwyd gydag anerchiadau a gwasanaeth i derfynu gweithgareddau'r dydd.

Cynan oedd awdur y pasiant ac ef hefyd, yn cael ei gynorthwyo gan Gwynfor, oedd yn cyfarwyddo. Mae sgript y pasiant, gan gynnwys y gerddoriaeth (mewn sol-ffa) wedi'i gynnwys yn y llyfr. Rhoir disgrifiad byr yn Saesneg o bob golygfa gan mai yn Gymraeg y cynhelid pob gweithgaredd gydol y pedwar diwrnod. Roedd yr olygfa gyntaf yn darlunio sut y daeth Cristnogaeth i Brydain. Yn yr ail olygfa ceid hanes Sant Padrig — un o genhadwyr cynnar Prydain. Hanes y Crynwyr yn cenhadu ymysg yr Indiaid Cochion oedd y drydedd

olygfa, ac y bedwaredd roedd Stanley yn darganfod Livingstone yn Affrica. Dr Griffith John, cenhadwr yn China, oedd testun y bumed olygfa; ac yn y chweched roedd hanes Mary Slessor yn Calabar. (Miss Jennie Williams, Waunfawr oedd yn actio rhan y genhades hon.) India oedd testun yr olygfa nesaf gyda dosbarth Llanberis yn gyfrifol am yr actorion. Yn y diweddglor roedd yr holl actorion yn ymuno i ddathlu lledaenu'r 'Newyddion Da', sef testun y pasiant.

Mae disgrifiadau byr o'r gwahanol genhadon o Arfon oedd yn gwasanaethu mewn gwahanol rannau o'r byd ar y pryd. Yn eu plith ceir yr enwau canlynol: Griffith Hughes, genedigol o Benybwlch, Cefnywaen, ac a addysgwyd yn Ninorwig a Bangor. Cenhadwr yn yr India. G. Huxley Thomas, genedigol o Lanberis, ond symudodd y teulu i Dde Cymru, ac fe'i haddysgwyd yn Rhydaman. Cenhadwr ar Fryniau Khasia. Dr John Williams o Gwm-y-glo, cenhadwr yn Lushai ers 1927. Miss Hannah Roberts o Benisarwaen. Bu'n cenhadu yn Sylhet ers 1925, ond ar ddiwedd 1927 priododd â'r Dr John Williams. Roedd yn rhain i gyd yn genhadon gyda'r Methodistiaid Calfinaidd.

Byddai'n ddiddorol cael clywed gan drigolion o'r fro sy'n cofio'r arddangosfa a'r pasiant yng Nghaernarfon. Tybed a oes rhai a fu'n cymryd rhan yn berchen ar luniau o'r digwyddiad?

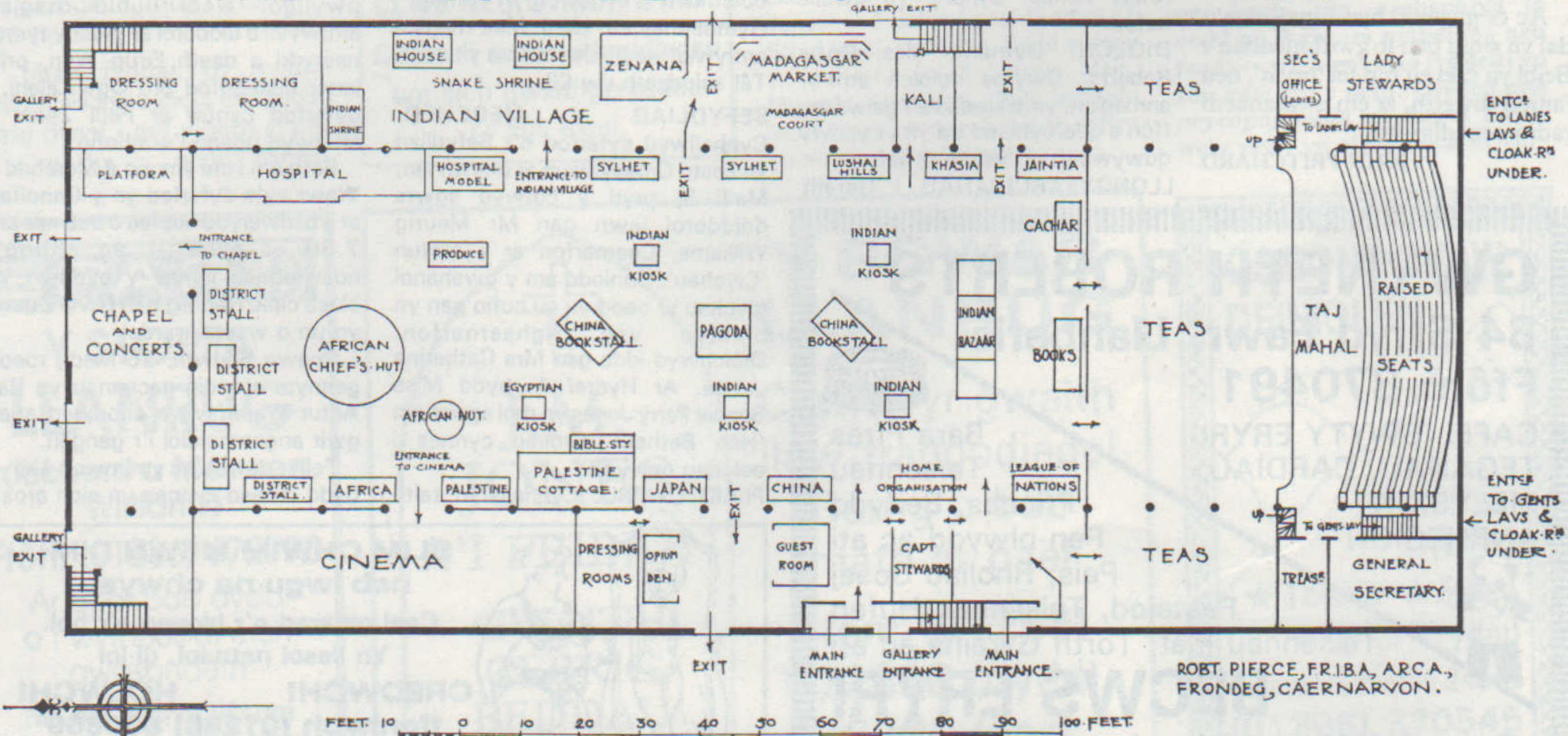
CYNLLUN YR ARDDANGOSFA.

PRESBYTERIAN CHURCH OF WALES FOREIGN MISSIONS (EXHIBITION DEPT)

PLAN OF WORLD SERVICE MISSIONARY EXHIBITION

TO BE HELD AT

THE PAVILION CAERNARVON JUNE 19-22 1929.

CYFARWYDDIADAU YNGLYN A'R CYNTEDDAU.

Cynllun yr Arddangosfa ym Mhafiliwn Caernarfon.

GWESTY ARALL O LANBERIS

Anfonwyd yr hysbyseb hwn am 'Idan House Temperance Hotel', Llanberis. Does dim dyddiad ar yr hysbyseb ond credir mai tua 1903 yr oedd Thomas William Jones yn berchennog arno. Mae'n parhau'n westy heddiw; tybed oes yna 'shed for bicycles' a 'dark room for photography' yn dal ar gael i'r gwsteion?

Dywed Mr Bernard Evans, a fu'n byw yno am flynyddoedd lawer, fod yr enw wedi'i beintio'n fras ar gefn y gwesty er mwyn tynnu sylw'r teithwyr ar y trên, gan mai hwn oedd un o'r gwestai cyntaf i'w weld yn y pentref wrth deithio ar y rheilffordd o Gaernarfon.

Tybed beth yn union yw ystyr 'Idan'? Awgrymwyd mai *Eden* House ydoedd yn wreiddiol ond iddo newid ar lafar. (Roedd yna Idan House yn Llanrug hefyd ar un cyfnod. Tybed oedd yna rai eraill ym mhentrefi'r fro?)

MERCHED HEINI O'R GORFFENNOL

Daeth ymateb ar unwaith i'r llun o dim mabolgampau genethod Ysgol Brynrefail — a hynny yn Siop y Co-op, Llanrug. Mrs Nant Jones (Hughes gynt) yn nodi fod copi o'r llun yn ei meddiant a bod enw pob un o'r merched wedi'i ysgrifennu ar y cefn. O fewn ychydig ddyddiau roedd y rhestr gyflawn wedi'i hanfon ataf. Dyma'r enwau'n llawn — rhes gefn (o'r chwith): Mary Alltwn Jones, Betty Morris, Nansi Patricia Ellis, Margaret Rees Williams, Nansi Eva Owen, Beryl Williams, Nan Hughes. Ail res: Kathlyn Mai Jones, Morfudd Roberts, Vera Davies, Brenda Michael, Mureen Parry, Ceinwen Morris, Nora Thomas, Glenys Evans. Yn eistedd: Sarah Williams, Betty Rees Edwards, Vera Parry, Miss Parry, Nansi Jones, Catherine Wyn Hughes, Eunice Parry. Ar y llawr: Marian Williams, Alice Peris Morris, Nansi Edwina Williams, Mair Roberts.

GIÂT HYNOD CWM-Y-GLO

Hyd yn hyn ni chafwyd ymateb i'r llythrennau a'r dyddiad ar y giât yng Nghwm-y-glo — ond cofiwn mae yna fis llawn gan bawb i hel stracon, ceisio gwybodaeth neu wneud ymholiad ar unrhyw agwedd o hanes lleol. Anfonwch air, neu ffoniwch Dafydd Whiteside Thomas, Bron y Nant, Llanrug. Ffôn: (01286) 673515.

APÊL AM BOTEL

Oes unrhyw un o'n darllenwyr â photel ddŵr (llawn neu wag!) o Ffynnon Cegin Arthur? Enw'r cwmni oedd *King Arthur's Natural Springwater Company* — ac ar y label mae'r llythrennau KANSKO.

Idan House Temperance Hotel,

LLANBERIS.

Five minutes' walk from the Railway Station, at the end of the Village on the Main road, the third house on the left as walking from Carnarvon by road, opposite the Baptist Chapel; best part of the Village to see Snowdon and Lakes. Families, Tourists, and Cyclists visiting Llanberis will find the above place replete with all that can be desired, and will receive the strictest attention. Public and Private Sitting rooms with Piano. Tariff:—Plain Tea or Coffee, 8d; with Eggs 10d.; with Ham and Eggs, or Fish, 1s. 2d.; with Chops or Steaks, 1/2; Dinners from 1/6 to 3s.; Beds from 1s. 6d. to 2s.; Board & Lodgings per day, 4s. 6d.; per week, from £1 5s to £1 8s. Shed for Bicycles. Hot and Cold Baths. Dark Room for Photography. Hot Dinners, 1 o'clock.

SUMMER SEASON.

THOMAS WILLIAM JONES, PROPRIETOR.

Pastai'r Wyddfa

Mae William Davies, sy'n fab fferm fynydd Yr Hafod ar y Wyddfa — gyda chymorth O. G. Williams a'i Fab, Becws Llanllechid — wedi creu pastai cig oen Cymreig a ellir ei bwyta'n oer. Mae Cyngor Bugeiliaid Ucheldir Cymru yn ymhyfrydu yn eu cefnogaeth i'r bastai ardderchog hon sydd mor ddihafal â'r Wyddfa.

Os am wledd am lai na phunt
Dos i Fethel ar dy hynt,
Cei bastai cig oen o'r mynydd
Sydd organig a phur ei ddefnydd.

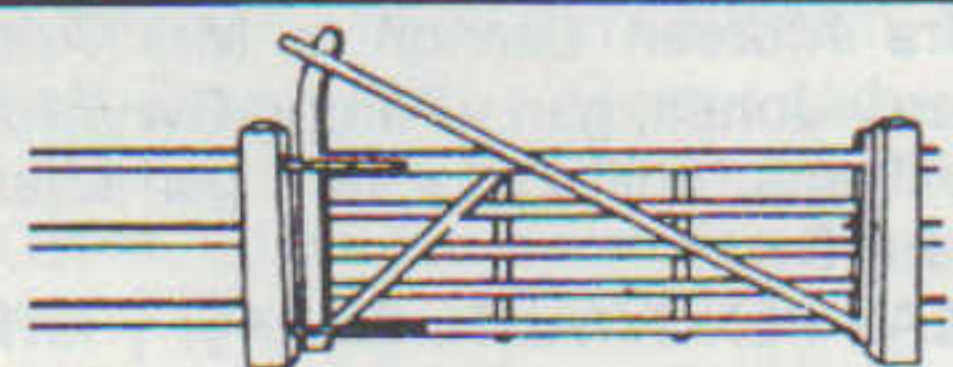
Wedi blasu'r bastai gyntaf
Byddi'n ysu am y nesaf,
Pawb drwy'r byd sydd yn trafod
Pastai'r Wyddfa, gan fab yr Hafod.

O ganlyniad i ddarganfod
Pastai sydd o safon hynod
Fe ddaw gobaith i'r bugeiliaid
A daw terfyn i'r dirywiad.

Mae gan fugail ei ddyletswydd —
Magu, hybu cynnyrch mynydd,
Dweud a dweud drachefn wrth bobol
Fod y bastai'n un ddelfrydol.

Ar ran y Mudiad:
DAFYDD CEFN COCH
(Cadeirydd)

Cefnogwch ein Hysbysebwy

GWYNANT PIERCE

Cynyrchion Coed:-
Gatiau, Ffensus ac ati
am brisiau cystadleuol
Uned 1, Fferm Bryn Afon
LLANRUG
ffôn: (01286) 650349
(0589) 899901

Fframia

GWASANAETH FFRAMIO LLUNIAU

Arbenigwyr ar fframio gwaith edau a nodwydd

Nifer helaeth o luniau ar werth

Dewis eang yn cynnwys:

IVOR STUBLEY :: KEITH ANDREW
KEITH BOWEN :: ROB PIERCY

PARC PADARN, LLANBERIS (870922)

(Ar gau dydd Sul a dydd Llun yn ystod y gaeaf)

Gwasanaeth o'r Safon Uchaf am Brisiau Rhesymol

Gwasanaeth Trylwyr
gan y bobl **BROFFESIYNOL**
Gwasanaeth Personol Cyfeillgar i **CHWI**
Y Gwasanaeth Technegol Gorau
i'ch **CAR**. Cystal â
Gwasanaeth Prif Ddeliwr
Felly, pa gar bynnag ydych
CHWI yn ei yrru,
o Audi i Zastava

Car neu Fan
Petrol neu Disel
Carb. neu Chwistrelliad

bydd ein Gwasanaeth
ni yn arbed eich
ac yn ymestyn oes eich car

AVW YSTAD CIBYN
CAERNARFON (01286) 673559

Pa un o'r rhain sydd bwysicaf?

YSWIRIO EICH TŶ (i arbed colled i chi);

YSWIRIO EICH CAR (i arbed colled i chi); neu

YSWIRIO EICH BYWYD (i arbed colled i'ch teulu)

Cysylltwch â'r isod i weld mor rhad yw cost yswiriant gyda CDH

Andre (Bethel/Llanberis)

Bryn (Môn)

Euryn (Caernarfon a'r cylch)

John Eifion (Penisrwaun)

CDH

Ymgynghorwyr Ariannol
Annibynnol Lleol (sefydlwyd 1974)

Ffôn: (01248) 355055

LLANBERIS

Gwyneth ac Eifion Roberts, Becws Eryri. Ffôn: 870491.

Camera yn ngofal John Pritchard, Cilfynydd. Ffôn: (01286) 872390

CYMDEITHAS EGLWYS ST PERIS A ST PADARN. Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y tymor o Gymdeithas yr Eglwys yn y Rheithordy, nos Iau, 3 Medi, dan lywyddiaeth Mrs Ann Parry-Jones. Dechreuwyd trwy weddi dan arweiniad y Rheithor, y Parchg Philip Hughes. Y gŵr gwadd oedd Mr Neville Hughes, aelod gwreiddiol o'r grŵp enwog Hogia Llandegai. Cafwyd noson arbennig o hwyliog yn ei gwmni gyda'i atgofion doniol a thrwstan yn teithio i bob cwr o Gymru yn ystod y blynyddoedd maith o ddifyrdd rhai miloedd o bobl. Diolchwyd iddo aci ferched y te, sef Mrs Moreen Lennon a Mrs Ann Parry-Jones, gan y Parchg Gwynfor Williams. Enillwyd y raffl gan Miss Kate Owen.

PLAS PENGWAITH. Enillwyr y raffl a dynnwyd ar Awst 28ain yn y Sêl Cist Car oedd — 1, Hazel Jones o Dde Cymru; 2, Helen Thomas; 3, Mrs Thomas; 4, 56 Maes Padarn; 5, Doreen Lewis; 6, Valmai Jones. Diolchir i bawb a ddaeth i gefnogi'r diwrnod.

Rydym yn falch o groesawu gartref o'r ysbyty Mrs P. Jones a Mr D. J. Thomas. Braf cael gweld y ddau yn ôl.

Ar hyn o bryd mae Mr O. G. Jones yn yr ysbyty a phawb yn ei golli yn y cartref ac yn dymuno gwellhad buan iawn iddo.

Bu'r bws mini yn brysur iawn eto y mis diwethaf a chawsom fynd allan bron iawn pob diwrnod.

Mae'r Bingo wedi aildechrau ar brynhawniau Mercher, gyda diolch i Mr A. Viney a Mrs Kilburn am roi o'u hamser. Diolch hefyd i rai o'r pentrefwyr sy'n dod i gefnogi'r achos o godi arian i'r Cartref.

Yn ystod y cyfnod yma mae'r canlynol yn dathlu eu pen-blwydd: Mr R. H. Jones (26/9); Mrs Katie Williams (19/10) a Mr J. Munro (22/10). Pob dymuniad da iddynt.

Dymuna Mrs C. Williams, Swyddog Mewn Gofal, ddiolch i'r staff a phawb yn y Cartref am yr anrhegion a'r cardiau a dderbyniodd ar dderbyn ei gradd o Goleg Llandrillo. Diolch yn fawr iawn.

CÔR MEIBION DYFFRYN PERIS. Nos Wener, 31 Gorffennaf, daeth profiad newydd i'r Côr, sef cael y fraint o fod o flaen y camerâu teledu i recordio Noson Lawen. Bydd y rhaglen i'w gweld ar S4C nos Sadwrn, 21 Tachwedd, am 8 o'r gloch. Cofiwch wylio.

Nos Sul, 2 Awst, bu'r Côr yn cynnal cyngerdd yng nghapel Mochdre. Roedd cynulleidfada wedi dod ynghyd ac fe aeth yr elw tuag at Eisteddfod yr Urdd sydd i'w chynnal yn yr ardal. Diolch i'r merched am y wledd ar ôl y cyngerdd.

Nos Sul, 16 Awst, buom yn canu yn Eglwys Betws-y-coed. Roedd yr Eglwys yn orlawn a phawb wedi mwynhau'r noson.

Daeth profiad arall i'r Côr hefyd — profiad y byddant eisiau ei anghofio'n fuan iawn. Daeth dau frawd go stimrwg i aflonyddu ar ymarferion pwysig y Côr — ond dyna fo 'mae rhywbeth bach yn poeni pawb!' Cofiwch wylio'r sgrin! DIOLCH. Dymuna Goronwy a Heulwen Lewis ddiolch i'w teulu a'u ffrindiau am y cardiau a'r anrhegion a dderbyniasant ar achlysur dathlu eu priodas rhuddem yn ddiweddar, ac am y noson arbennig yng Ngwesty Gwynedd. Llauer o ddiolch.

DIOLCH. Dymuna Anwen ac Arwel, 3 Llwybr Main, Mynydd Llandýgai ddiolch o galon i'w ffrindiau, teulu a chymdogion am y llu cardiau a'r anrhegion a dderbyniasant ar achlysur eu priodas yn ddiweddar. Diolch o galon i bawb.

DIOLCH. Dymuna Lowrie a Dylan Thomas, 13 Ffordd Tŷ Du, Llanberis

ddatgan eu diolch i bawb am bob arwydd o gydymdeimlad yn eu profedigaeth o golli priod a thad, sef Ellis Thomas. Diolch hefyd am y cyfraniadau hael tuag at Feddygfa Llanberis. Diolch yn fawr.

KARATE. Bydd dosbarth Karate bob nos Lun yng Nghanolfan Gymuned Llanberis rhwng 8 a 10 p.m. ac ar foreau Sadwrn rhwng 10 a.m. a hanner dydd. Bydd croeso mawr i oedolion a phlant ymaelodi o'r newydd. Am fwy o wybodaeth cysylltwch â Sara Roberts (01286) 870022.

DIOLCH. Dymuna Ralph Jones, Taliesin, Preswylfa estyn diolch diffuant i'w deulu, cymdogion a ffrindiau am eu cardiau, anrhegion a'r galwadau ffôn a dderbyniodd tra'n derbyn llawdriniaeth ym Manceinion ac ar ôl dychwelyd gartref. Diolch o galon ichwi oll.

ENILLWYR Clwb Ffrindiau Ysgol Dolbadarn am fis Awst — £35 Mrs B. Roberts Stryd Goodman (84); £25 Mrs R. Jones, Tu Ucha'r Ffordd (220); £15 Mrs M. Willis, 24 Maes Padarn (1); £10 Mrs J. Vaughan, 1 Rhesdai Cambrian (87); £5 Mrs M. Lockett, Ffordd Tŷ Du (135). Enillwyr mis Medi — £35 Mrs G. Roberts, Merddyn Coch (109); £25 Mrs H. A. Thomas, Bryn Hafod (45); £15 Mrs J. Jones, 27 Dôl Elidir (172); £10 Dr G. Williams, 3 Preswylfa (116); £5 Mrs I. Hughes, 2 Glyn Rhonwy (43).

Y GYMDEITHAS LENYDDOL. Cynhelir cyfarfod cyntaf tymor newydd y Gymdeithas Undebol yn festri Capel Coch, nos Fawrth, Hydref 13 am 7 o'r gloch. Mae Mr John Hughes yn brysur yn trefnu'r Cyngerdd Mawreddog erbyn y noson. Croeso cynnes i bawb.

CAEATHRO

Clive James, Hafan, Bryn Gwna.

Ffôn: (01286) 679501 (gwaith), 677438 (cartref)

LLWYDDIANT. Llongyfarchiadau i Richard Jones, Tryfan sy'n dynnwr lluniau o fri. Dewiswyd tri o'i luniau i'w harddangos yn arddangosfa Clwb Camera Caernarfon yn Oriel y Llyfrgell. Y lluniau yw 'Cae o Fresych yr Yd' a dynnwyd ger Llanfairfechan; 'Argraffiadau o'r Gwanwyn' ger Pentraeth; a 'Caffi'r Palmant', sef atgof o'i wyliau yn Ffrainc.

MWDLYD! Bu Tim Lloyd, Bodawel sy'n aelod o dîm Rhedwyr Eryri, i gystadlu yn yr Iseldiroedd, sef ras fwd tair cilometr ar draws 22 o afonydd. Enillodd y tîm y gystadleuaeth trwy guro 80 o dimau. Roedd Tim yn 24ain yn y ras unigolion. Mae'n amlwg fod yr ymarfer ar y Foryd wedi bod o fantais iddo!

ARAFU'R TRAFFIG. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno i ymestyn yr 30 mya o'r gylchfan ger Garej Gwalia i ochr isa Bryn Eden. Ond pwy sy'n sicrhau fod y traffig yn parhau'r cyfyngiadau? Gan fod Waunfawr wedi derbyn mesurau tawelu traffig ar yr A4085 pryd fydd Caeathro'n derbyn yr un driniaeth?

TYNFA FISOL. Enillwyr mis Medi oedd £40 Peris Thomas, 4 Bryn y Gof (54); £25 Glyn Evans, Llwyn Alice (30); £15 Dic Jones, Gregws (39); £5 Wendy a Martin Roberts, 1 Rhos Bach.

LLONGYFARCHIADAU. Dathlodd Mr Wally Evans, Llecyn Clyd ei ben-blwydd yn 50 oed yn ddiweddar! CERDD AR FFENEST. Cafodd T.

Arfon Williams, Y Wern gais gan yr arlunydd Seiriol Davies o Gaerdydd i gydweithio ar brosiect ar gyfer ffenestr arbennig yng Nghapel Henllan, Cwm Henddu. Mae'r syniad am 'gapeli'r wlad' a swm canu carolau yn cario i'r tu allan i'r adeilad yn amlwg. Mae englyn Arfon Williams yn sôn am y cyswllt rhwng dyn a Duw — a'r ffenestr yn awgrymu sianel rhwng y naill a'r llall. Mae'r ffrâm yn awgrymu strwythur addoliad, â'i diben yw cynnal y cwareli sy'n gadael i oleuni a gwres ddod i mewn. Beth am alw heibio'r capel sydd ar y ffordd dros yr Epynt rhwng Llanfair-ym-muallt ac Aberhonddu.

GWASANAETHAU'R CAPEL. Disgwylir y canlynol i wasanaethu yn ystod mis Hydref —

4: DIOLCHGARWCH. Parchg W. R. Williams (2)

11: Trefniant lleol

18: Parchg W. R. Williams (10)

25: Parchg Harri Parri (2)

ENW COLLEDIG. Yn anffodus nid oedd enw Donna Roberts, 10 Erw Wen wedi'i gynnwys gyda Mari Gwennllian fel aelod o dîm cwis llyfrau Ysgol Grynodd Bontnewydd. Drwg iawn gennym am hyn. Fodd bynnag, dymunwn pob lwc i'r ddwy ohonynt yn uned iau, Ysgol Syr Hugh Owen. DATHLU PEN-BLWYDD PRIODAS. Mae Mr a Mrs G. O. Griffiths, 8 Bryn y Gof newydd ddathlu 60 mlynedd o fywyd priodasol. Llongyfarchiadau mawr i'r ddau ohonoch.

**Wavell
Roberts**
CIGYDD

**London House
LLANRUG**

Ffôn: (01286) 673574

PEN CIGYDD Y FRO

Yr ŵyn lleol mwyaf blasus
Selsig cartref

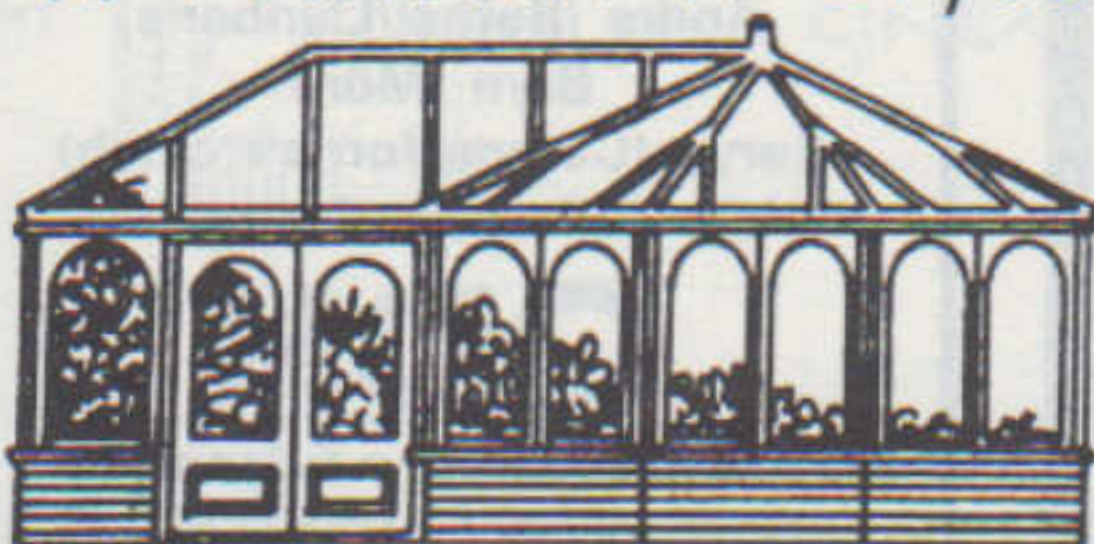
Cigoedd parod i'w bwyta
Archebion ar gyfer y rhewgist

**MYNWCH Y GORAU
DEWCH ATOM NI!**

**GWYN JONES
FFENESTRI ERYRI
GARTH ISAF, LLANRUG
(01286) 650764**

neu W. G. Roberts (Wil Korea) 676741

★ Ffenestri ★ Drysau ★ Drysau Patio

★ Porches
★ Byrddau Ffasia
★ Cladio
★ Conserfateris

12 MLYNEDD O BROFIAD YN Y MAES

Trin Traed Gwartheg

'Crush' pwrpasol gan W.O.P.A.

Ar gyfer buwch neu darw

Hefyd:

Ymgymeirir â shafio gwartheg
tew

Dylan Roberts
Penllech Bach, Tudweiliog, Pwllheli
(01758) 770279 : symudol 0421 956143

LLANRUG

Eryl Roberts, 3 Bryn Moelyn. Ffôn: (01286) 675384

Camera yn ngofal Gwyndaf Hughes, Glascoed. Ffôn: (01286) 677263

Plant Ysgol Sul Capel y Rhos.

MERCHED Y WAWR. Cafwyd cychwyn hwyliog i dymor newydd o weithgareddau gyda Margaret Parry yn y gadair a nifer dda o aelodau yn bresennol gan gynnwys rhai aelodau newydd.

Cydymdeimlwyd â dwy o'r aelodau, Margaret Jones ac Olwen Hughes oedd wedi colli mam. Llongyfarchwyd holl ddisgyblion sydd wedi bod yn llwyddiannus yn eu gwahanol arholiadau. Anrhegwyd Gwladys M. Jones, un o sylfaenwyr y gangen, a oedd yn dathlu ei phen-blwydd yn 90 oed yn ddiweddar.

Eirlys Williams o Fethel a Choleg Menai oedd y wraig wadd a threuliwyd noson ddifyr yn ei chwmni yn ei gwylio'n paratoi nifer fawr o ddanteithion gan gynnwys bwydlys blasus o afal cariad ac oren a nifer o bwdinnau fel teisen siocled nad oedd angen ei choginio; rwiad lemwn a oedd yn tynnu dŵr o ddannedd. Cafwyd cyfle ar y diwedd i flasau'r seigiau blasus. Diolchwyd iddi gan Bethanne Williams ac i ferched yng ngofal y lluniaeth, sef Meirwen, Julie a Mair, gan Carys Wyn.

Bydd cyfarfod nesaf y gangen ar 13 Hydref gydag Alun Ffred Jones yn sôn am 'Dyddiadur Mam'. Bydd croeso i aelodau newydd i ymuno â ni.

GWELLHAD BUAN i Gwenda Roberts, Hafle, Ffordd yr Orsaf sydd ar hyn o bryd yn Ysbyty Gwynedd; ac i bawb arall sy'n wael eu hiechyd yn y pentref.

CYDYMDEIMLO. Estynnwn ein cydymdeimlad dwysaf yn eu profedigaeth i Mrs Olwen Jones, Ffordd yr Orsaf a'r teulu i gyd; ac i Jonathan a Simon, meibion y ddiweddar Jeanette Jones, Glan

Moelyn a'i rhieni Mr a Mrs Blanchard, Tan-y-coed, a'i brawd Michell.

DIOLCH. Dymuna Beryl Thomas, Awel Deg ddiolch yn gynnes iawn i'w theulu, ffrindiau ac Ysgol Sul Capel y Rhos am y cardiau, blodau a'r anrhegion a dderbyniodd ar achlysur dathlu pen-blwydd arbennig yn ddiweddar. Diolch yn fawr iawn.

GENEDIGAETH. Yn Ysbyty Gwynedd ar y 9fed o Fedi ganwyd Daniel, mab bach i Catrin a Kevin Davies, 6 Afon Rhos. Llongyfarchiadau mawr iddynt a dymuna'r teulu pob hapusrwydd iddynt i'r dyfodol.

CAPEL Y RHOS. Yn ystod y gwasanaeth boreol ar 6 Medi cyflwynodd y Parchg Dafydd Hughes dystysgrif i rai o'r 45 o blant yr Ysgol Sul a fu'n llwyddiannus yn yr arholiad Maes Llafur.

Yn yr un gwasanaeth cyflwynwyd basgedaid o flodau hardd i Mrs Gwladus Jones, Y Dalar Deg gan blant yr Ysgol Sul ar dathlu ei phen-blwydd yn 90 oed yn ystod mis Awst, ac fel mynegiant o werthfawrogiad o'i gwaith fel athrawes Ysgol Sul am flynyddoedd lawer.

Cymerodd rhai o'r plant ran yn stori yr Ysgol Sul a gynhaliwyd yn Ysgol Brynrefail ddydd Sadwrn, 26 Medi.

Cynhelir y gwasanaeth Diolchgarwch ar 18 Hydref am 10 o'r gloch.

CLYCHAU'R GRUG. Y mae'r genod i gyd yn anfon eu cofion at Jean gan obeithio ei bod yn gwella — brysia yn ôl atom.

Nos Fawrth, Medi 23ain, bu'r parti ym Marianglas yn cynnal cyngerdd i bobl Bro Goronwy sy'n brysur iawn yn casglu arian at yr Eisteddfod Genedlaethol.

SYMUD Tŷ

Fron Haul, Tanygrisiau sydd i'w symud i'r Amgueddfa Lechi yn Llanberis.

Hydref 1af byddant yn diddori'r ymwelwyr yng Ngwesty Fictoria, Llanberis ac yn ddiweddarach byddant yn ymweld â chartref Cerrig yr Afon, Y Felinheli.

DIOLCH. Dymuna Carolyn Williams, Berllan, Llanrug ddiolch o galon am yr holl gardiau a'r rhoddion a dderbyniodd ar ei llwyddiant yn ei arholiadau nyrso. Diolch yn fawr iawn.

PLAID CYMRU. Y llynedd bu raid gohirio ymweliad lolo Williams â changen Llanrug oherwydd y tywydd. Ond nos Fercher, Hydref 14, bydd yn dda cael ei groesawu i Ganolfan Penisarwaun i sôn am 'Adar Gwylt'ion'. Mae lolo yn gweithio gyda'r RSPB yn y Drenewydd ac y mae'n ymddangos yn gyson ar y teledu ac i'w glywed ar y radio fel awdurdod ar adar. Cynhelir y cyfarfod am 7.30 o'r gloch a bydd croeso cynnes i bawb.

TALWRN Y BEIRDD. Bydd Radio Cymru yn recordio 'Talwrn y Beirdd' ym Mhenisarwaun, nos Fawrth, Hydref 20, am 7 o'r gloch. Dowch i weld a chlywed y beirdd yn ymryson; bydd yn noson dda gyda chwech o dimau yn cystadlu.

MARWOLAETH. Bu farw Mr Hugh Oliver Jones, Eryri, Ffordd yr Orsaf yn sydyn a thwel yn ei gartref ar 29 Awst, yn 81 mlwydd oed. Roedd yn ŵr annwyl a ffyddlon i Ceridwen, tad hoff Dewi, Mair a Gwen; tad yng nghyfraith Howyn a Wyn, taid hoff Catrin, Eifion, Sioned ac Ifan a brawd hoff Madge, Rosina, Enid a'r ddiweddar Gwladys a Willie.

Roedd Mr Jones yn dod o Benisarwaun yn wreiddiol ac wedi gweithio am flynyddoedd fel stiward yn Chwarel Dinorwig, lle roedd yn boblogaidd a mawr ei barch ymysg ei gyd-chwarelwyr. Bu am rai blynyddoedd yn llywydd Cymdeithas Gydweithredol Llanrug ac roedd yn arddwr ymroddedig a llwyddiannus.

Bu'r angladd yn Amlogsgfa Bangor, ddydd Gwener, 4 Medi a daeth llu mawr o berthnasau a chyfeillion i dalu'r gymwynas olaf. Roedd y gwasanaeth yng ngofal y Parchg Dafydd Hughes, Capel y Rhos yn cael ei gynorthwyo gan y Parchg J. Ronald Williams, Salem, Caernarfon.

Dymuna'r teulu ddiolch yn fawr iawn i'w perthnasau, cymdogion a chyfeillion am eu caredigrwydd a'u cydymdeimlad ac am yr ymweliadau a'r cardiau a'r rhoddion a dderbyniwyd. Diolch arbennig i'r meddygon Williams, Roberts a Jones, i'r Parchg Dafydd Hughes, ac i'r ymgymerwyr E. W. Pritchard, Llanberis am eu gwasanaeth a'u gofal mawr dros gyfnod anodd. Bydd y rhoddion hael a dderbyniwyd yn mynd er cof i Feddygfa Llanrug y Meddygon Williams, Roberts a Jones.

**APÊL
CANOLFAN GYMUNED
SEFYDLIAD COFFA
LLANRUG**

**NOSON
GOFFI**

**NOS FERCHER
7 HYDREF 1998**

am 7 o'r gloch

**YN Y SEFYDLIAD COFFA
GYDA BWWRDD GWERTHU
A RAFFL**

Mynediad:

Oedolion 50c Plant 30c

**EISTEDDFOD
LLANRUG**

**NOS WENER, 9 HYDREF
YN YSGOL BRYNREFAIL**
am 5.30 p.m.

Dyddiad derbyn Celf a Chrefft:
NOS LUN, 5 HYDREF
yn yr YSGOL GYNRADD

Harddwch eich cartref gyda

FFENESTRI

CELTIC WINDOWS

**FFENESTRI • DRYSAU • CONSERFATERIS
CYFLENWYR AWDURDODAU LLEOL**

Busnes teuluol gyda blynyddoedd o brofiad
Ffoniwch — 'dio'n costio dim i gael pris

**(01286) 678618 (dydd)
(01248) 670081 (nos)**

**HEN YSGOL GLANMOELYN
LLANRUG LL55 2RG**

Sefydliwyd
1980

Nadolig 1998

*Bwyty
Glantraeth*

BODORGAN, MÔN

(01407) 840401

neu

(01407) 840250

*Mae'n amser i drefnu partion
— beth am Glantraeth?*

Ceir cinio Nadolig 4 cwrs am £10

ADLONIAENT I DDOD

Hyd 3: Lleisiau'r Frogwy
10: Sioned ac Annwen
17: Trebor Gwanas
24: William Jones ac Arwel
31: Glyn Borth-y-Gest
Tach 7: Meibion Dwyfor
14: John ac Alun (llawn)
21: Adlais
28: Trebor Edwards a Glyn
Rhag 5: Dafydd a Lliwen
12: Tom Davies ac Iwan Davies
19: Iona ac Andy
31: Dylan a Neil

CERDDED YMLAEN!

Mae dau o blant o ysgolion lleol i'w gweld yn aml ar y bocs y dyddiau hyn. Mae Michael Jones o Lanrug yn ddisgybl yn Ysgol Brynrefail a Ceri Griffiths o'r Felinheli yn ddisgybl yn Ysgol Bethel, ond ar y sgrin maent yn frawd a chwaer. Nhw yw Terry ac Emma yn y gyfres *Cerddwn Ymlaen*, y gyfres ddrama o waith Meic Povey a Mei Jones sy'n edrych ar y byd teledu o safbwynt pobl gyffredin.

Mae Michael wedi hen arfer actio ac nid yw bod o flaen camera'n brofiad dieithr iddo. Bod yn Jac-yn-y-Bocs ym mharti Nadolig Ysgol yr Hendre, Caernarfon pan oedd o'n ddim o beth yw'r cof cynharaf sydd ganddo o berfformio. Yn fuan wedyn fe gafodd ran yn y rhaglen i blant, *Anturiaeth Jini Mē*, fel Bobi, aelod o'r giang oedd yn cael ei drechu gan griw Jini bob tro. Ers hynny mae wedi'i wedl ar *Caffi Sali Mali* yn sôn am lyfrau ac yn y gyfres straeon arswyd *Iasau*.

Mae Michael bellach yn 13

oed ac yn ddisgybl yn nhrydedd flwyddyn Ysgol Brynrefail, ond bachgen tipyn yn iau y mae'n ei bortreadu yn *Cerddwn Ymlaen*. Mae Terry yn tua 10 oed ac yn fab i Eddie, y prif gymeriad (Maldwyn John), a'i wraig Carol (Gwenno Elis Hodgkins). Wrth ateb cwestiynau dros y ffôn mae Michael yn petruso ychydig wrth geisio disgrifio'r cymeriad.

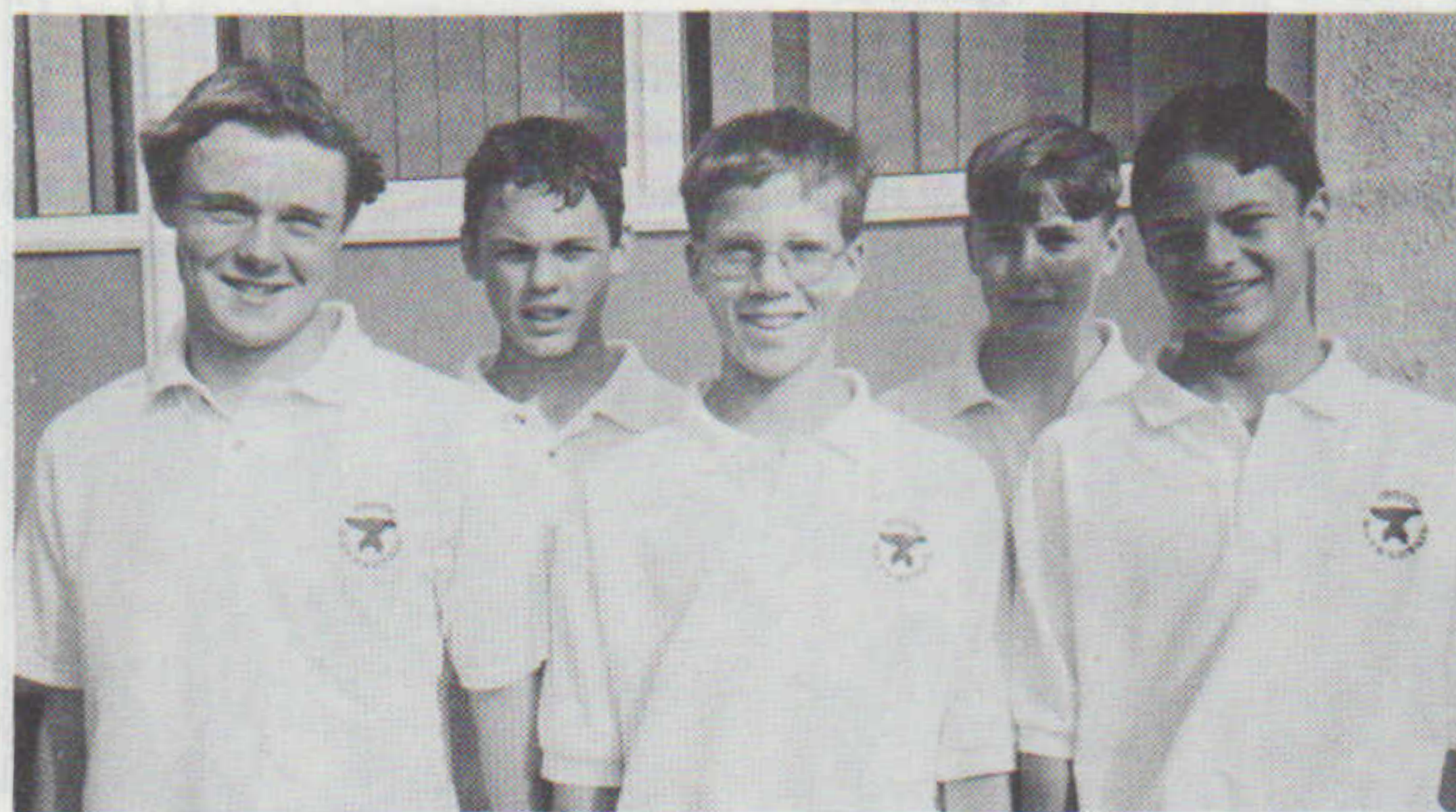
'Mae o'n hogyn drwg, ac yn fusneslyd... meddai, cyn i lais arall dorri ar ei draws. 'Rêl Michael ydi o!' Mam Michael sydd yno, ac mae Michael yn chwethin (ond heb wadu 'chwaith) cyn mynd yn ei flaen, 'Mae o'n deud y gair "wmbo" o hyd. Ar y cyfan mae o'n siarad Cymraeg gwell na dwi wedi arfar efo fo, ond ges i help gan Mam efo'r llinella.'

Er gwaetha'r holl sefyllian sy'n rhan annatod o waith ffilmio, fe fwynhaodd Michael y profiad yn fawr. 'Ro'n i'n mwynhau cael cyfle i siarad efo actorion. Ddois i'n dipyn bach o ffrindia efo'r oedd yn actio 'nhad i — Maldwyn fyddan ni rownd ffor'ma'n ei alw fo.'

Mae Ceri hithau wedi ymddangos ar deledu cyn heddiw — mewn sioe ffasiwn ar *Uned 5*, mewn clip ar y cwis *Pwy 'di Pwy?* — ond dyma'r tro cyntaf iddi gael rhan actio. Adeg y ffilmio roedd hi'n 8 oed, yr un oed â'i chymeriad, Emma, ac yn gallu uniaethu'n ddigon hawdd â hi. 'Hogan bach hollol normal ydi hi, yn 'neud pob dim ac o dan draed fel arfar!' meddai.

Mae Ceri, a fydd i'w gweld hefyd cyn bo hir yn y ffilm *Lois*, yn cael hyfforddiant yn Ysgol Glanaethwy a does ganddi ddim amheuaeth beth y hoffai fod ar

HWYL I'R BECHGYN

Mae Marcus Orlik, Chris Holdsworth, Owain Morris, Owain Siôn Williams, Alistair Addison a Gavin Powell (sy'n absennol o'r llun) wedi bod yn Nhreialon Pêl-droed Ysgolion Gwynedd o dan 14 oed ym Mhorthmadog ac maent yn disgwyl clywed a ydynt wedi bod yn llwyddiannus i fynd i'r rownd nesaf.

AMGUEDDFA LECHI

Bydd mwy o gyfle i chwi ymweld ag Amgueddfa Lechi Cymru yn y Gilfach Ddu, Llanberis o hyn ymlaen gan y bydd yn agored drwy'r flwyddyn.

Yr oriau newydd yw — mis Hydref: 10 a.m. tan 5 p.m. bob dydd; mis Tachwedd tan y Pasg 1999: 10 a.m. tan 4 p.m. (Sul i Gwener).

Un o'r atyniadau dros y misoedd nesaf fydd arddangosfa o luniau Alan

Carr dan y teitl, 'Dyffryn Nantlle, tirlun anghyffannedd'. Bydd y lluniau yn y Gilfach Ddu o Hydref 12 hyd Dachwedd 29.

Bydd y rhaglen *Homeland* a ffilmiwyd yn yr Amgueddfa yn ddiweddar yn cael ei darlledu ar BBC1 fore Sul, Hydref 18.

Mae'r gwaith o symud rhesdai Fron Haul o Danygrisiau i'w safle newydd yn yr Amgueddfa wedi dechrau a cheir y stori'n llawn yn y rhifyn nesaf o'r Eco.

ôl tyfu, 'Actores neu gantores', meddai'n bendant iawn.

Mae *Cerddwn Ymlaen*, cynhyrchiad gan Ffilmiau Eryri wedi'i gyfarwyddo gan Eurwyn Williams a Rhian Mair, i'w weld am 9 p.m. bob nos Sul hyd Dachwedd 15.

Gerallt Nash, Curadur Adeiladau Hanesyddol yn arolygu yn Nhanygrisiau.

Yn yr ardd!

WIL G. ROBERTS

Bod Gwilym, Cwm-y-glo

Ffôn: (01286) 870674

GWASANAETH PENIGAMP AM BRIS RHESYMBOL

E. W. Pritchard CENTRAL GARAGE Llanberis

Ffôn: (01286) 870202 a 870272

TREFNWYR ANGLADDAU
CEIR AR GYFER PRIODASAU
GWASANAETH TACSI

Cig Bethel

OEN CYMREIG LLEOL CYFAN
AM £1 Y PWYS

★
PORC LLEOL
AM 75c Y PWYS

★
PRISIAU ARBENNIG AM
GIG EIDION LLEOL

Ffôn: (01248) 671170 • Symudol: 0468 452763

NEWYDDION YSGOL BRYNREFAIL

Llwyddiant yr haf

Llongyfarchiadau i ddisgyblion ac athrawon yr Ysgol ar ennill canlyniadau arholiadau ardderchog a adlewyrchai'r holl waith caled gan bawb yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf.

Roedd yr Ysgol yn falch o dderbyn y canlyniadau Lefel-A gorau erioed, a braf oedd gweld y bobl ifanc yn cael mynediad i gyrsiau addysg uwch ac i fyd gwaith.

Daeth bron i hanner blwyddyn 11 yn ôl i gychwyn eu gyrfa fel myfyrwyr y 6ed dosbarth ac fe aeth gweddill y disgyblion i gychwyn ar gyrsiau addysg bellach, hyfforddiant a byd gwaith.

Yn ogystal â llwyddiant y

cyrsiau Lefel-A a TGAU fe welwyd llwyddiant ysgubol yn y cwrs GNVQ Technoleg Gwybodaeth sy'n unigryw i Ysgol Brynrefail ar hyn o bryd. Am y tro cyntaf erioed gwelwyd holl ddisgyblion blwyddyn 11 yn gorffen cwrs oedd yn datblygu sgiliau cyfrifiadurol tra'n cynnig profiadau galwedigaethol. Dymunir yn dda iddynt i gyd yn ystod cam nesaf eu gyrfa addysgol.

Prif ddisbyglion a'u dirprwyon

Dewi Griffiths (Bethel); Siôn Pritchard (Llanrug); Claire Evans (Llanrug); Meilir Jones a Bethan Williams (yn absennol o'r llun mae Nia Watkin Jones (Seion))

CROESO

i ddisgyblion newydd

Bellach mae'r tymor wedi dechrau a phawb yn brysur iawn yn ail-afael ar waith a'r newydd ddyfodiaid yn setlo i mewn i'w hysgol newydd.

Yn barod mae cynwrf ar dro. Bydd Eisteddfod yr Ysgol yn cael ei chynnal ar 29ain Hydref 1998 ac mae'r ymarferion yn mynd ymlaen yn barod.

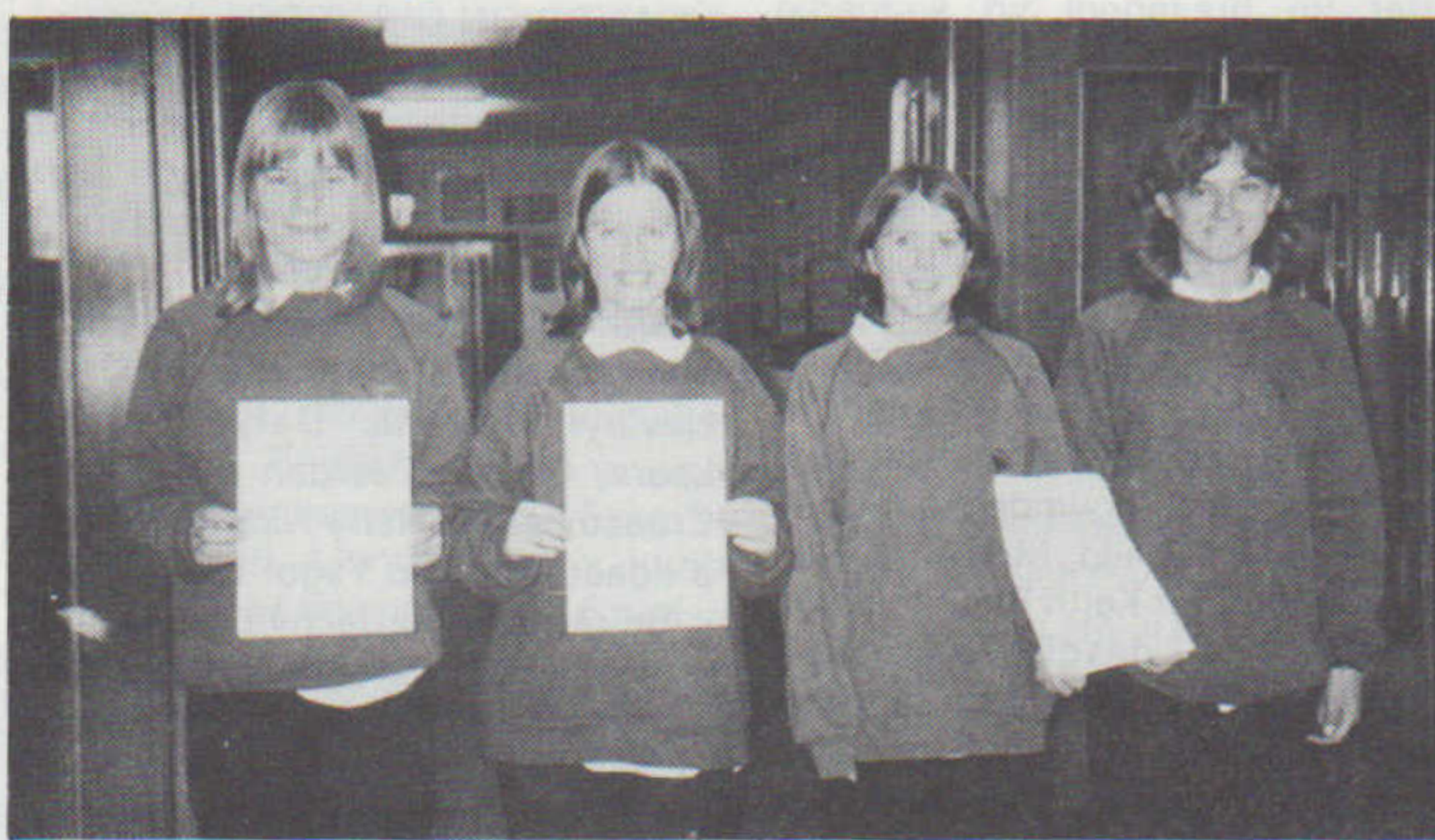
Edrychwn ymlaen am gystadlu brwd rhwng y tai eto eleni, a chofiwch, rieni, ymuno â ni ar y noson.

APÊL

Dosbarth o'r Ysgol yn Florida?

Gobeithiwn eich bod bellach yn gwybod fod Ysgol Brynrefail yn cystadlu yng nghystadleuaeth fawr y *Daily Post* i ysgolion ('Florida Class of '99'). ers yr 17eg o Fedi mae'r disgyblion wedi bod yn casglu tocynnau bach Disney o'r *Daily Post* yn ddyddiol. Yn syml, y nod ydi casglu cyn gymaint o docynnau â phosib o fewn chwech wythnos. Os y cesglir digon o docynnau mae siawns y caiff y 35 disgybl sydd

Llwyddiant Cerddorol

Yn dilyn gwersi offerynnol yn yr Ysgol cafodd Kate Beard a Gwen Rowlands llwyddiant gyda'r fflwt

a Sarah Hughes a Nia Catrin Jones llwyddiant gyda'r clarinet. Llongyfarchiadau i'r bedair.

CROESO

i athrawon newydd

Miss Marian Roberts o Ysgol Syr Thomas Jones, Amlwch i'r Adran Technoleg Gwybodaeth ac hefyd yn gyd-gysylltydd GNVQ.

Mr Dylan Huw Jones o Ysgol Glantâf, Caerdydd i'r Adran Wyddoniaeth.

Gobeithio y bydd y ddau yn ymgartrefu yn ein plith ac yn hapus yn yr ardal.

ANFONWCH POB
STORI A HANESYN
I'W GADW AR GO'
YN EICH PAPUR BRO

wedi casglu y nifer mwyaf o docynnau wyliau yn Florida yn rhad ac am ddim.

Gofynnwn am eich cymorth chi! Peidiwch â thaflu eich *Daily Post* heb yn gyntaf dorri allan y tocynnau. Rhwng eich tocynnau i ddisgyblion yr Ysgol neu yn y blychau casglu sydd mewn siopau lleol ym mhentrefi'r dalgylch. Mae dros 200 o ysgolion yn cystadlu felly i gael siawns o ennill rydym angen pob tocyn sydd ar gael. Y dyddiad cau yw 7 Tachwedd.

AELODAU DOSBARTH 7i

Erbyn hyn maent wedi hen gynefino â'r Ysgol a dyma oedd gan rhai ohonynt i'w ddweud wrthym:

'... Rydan ni'n hoffi Ysgol Brynrefail am fod yr athrawon yn glên!'

(Sophie, Lowri Roberts, Daniel, Rhianwen, Chantel, Iwan a Nia)

'... y peth gora am Ysgol Brynrefail ydi'r bwyd!'

(Deian, Phillip, Lowri Hughes, Gethyn ac Aaron)

'... mae digon o weithgareddau.'

(Richard)

'Mae gynnwng ni ddigon o ffrindia newydd yma.'

(Ian a Rhiannon)

'Rydwi wedi setlo'n grêt!'

(Llifon)

Mae Ceri, 'wrth ei bodd';

mae Linzi, 'yn hoffi pynciau newydd'; ac

mae Lisa'n 'mwynhau chwaraeon a'r caeau mawr!'

Aelodau'r tîm pêl-droed o dan 16 oed (Bl. 10 ac 11) fu'n chwarae yn erbyn Ysgol Glan-y-môr, Pwllheli. Enillodd yr hogia 1-0.

BETHEL

Geraint Elis, Cilgeran. Ffôn: (01248) 670726

Camera yn ngofal Richard Ll. Jones, 5 Y Ddôl. Ffôn: (01248) 670115

PRIODAS. Llongyfarchiadau i Awen Williams, Bro Rhos ac Aled Morris, Maes Hyfryd, Carmel a briodwyd ar 25 Gorffennaf. Maent wedi cartrefu yng Nghaernarfon. Dymuna'r ddau ddolch o galon am yr anrhegion, cardiau a'r dymuniadau da iddynt yn eu bywyd priodasol.

CLWB 200 Y NEUADD. Enillwyr mis Awst oedd £20 Mary Evans, Sŵyn Eryri (79); £10 Iola Jones, Hafan (16); £5 yr un i Sheila Roberts, Darwin (105); Geraint Elis, Cilgeran (97); Gwyneth Williams, Llain yr Ardd (65); Medwen Green, Corra Lin (188); Julie Aston, Llys Awel (118); Beti Owen, Crud yr Awel (76); Jane Elis, Glennydd (198); Ellis Jones, Caernarfon (27).

MERCHED Y WAWR. Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y tymor yn yr ysgol gynradd nos Fercher, Medi 9. Estynnwyd croeso cynnes i bawb, yn aelodau hen a newydd, gan y llywydd Mrs Anne Elis.

Cafwyd noson ardderchog o ganu a llefaru gan dalentau lleol: Bethan Evans a Delyth Humphreys o Lanrug; Manon Gwynedd, Caryl Owen, Eleri Robinson a Bethan Williams o Fethel.

Diolchwyd iddynt gan Mrs Ann Lewis. Paratowyd y bwyd gan y pwyllgor ac enillydd y raffl oedd Mrs Bet Owen.

Codwyd £211.22 tuag at Apêl y Galon drwy gynnal casgliad o amgylch y pentref.

Cynhelir y cyfarfod nesaf nos Fercher, Hydref 14, pryd y disgwylir Mrs Nesta Jones, Pantglas.

YR URDD. Cynhaliwyd cyfarfod blynyddol Adran yr Urdd a chafwyd adroddiad calonogol am lwyddianau'r tymor 1997-98. Gwnaed trefniadau am dymor difyr ar gyfer y gaeaf sydd i ddod. Eleni bydd y plant iau yn cyfarfod rhwng a 5 a 6 o'r gloch; a'r plant hŷn rhwng 6 a 7 o'r gloch. Cynhelir rhai cyfarfodydd

yn yr ysgol gynradd a'r lleill yn y neuadd.

Etholwyd y swyddogion canlynol — Cadeirydd: Ann Jones, Penrhos; Trysorydd: Mair Read; Ysgrifennydd: Gwen Lazarus; Arweinydd: Siân Harris; Ysgrifennydd Aelodaeth: Jên Roberts.

PRIF DDISGYBLION. Braint unwaith eto ydi cael llongyfarch disgyblion o'r pentref a'r ardal ar gael eu dewis yn brif ddisgyblion Ysgol Brynrefail. Llongyfarchwn Bethan Williams ar gael ei dewis yn brif eneth ac i Nia Watkins a Dewi Griffiths ar gael eu dewis yn ddirprwyon.

CYMDEITHAS RHIANI AC ATHRAWON YR YSGOL GYNRADD. Cynhaliwyd cyfarfod blynyddol y gymdeithas yn yr ysgol nos lau, Medi 24ain am 7.30 o'r gloch. Er bod y nifer yn bresennol yn siomedig llwyddwyd i ethol pwyllgor i drefnu gweithgareddau'r flwyddyn. Dyma'r swyddogion am y flwyddyn — Cadeirydd: Ffiona Jones; Ysgrifennydd: Mrs Menna Jones; Trysorydd: Mr Huw Jones. Y noson gyntaf i'w threfnu gan y pwyllgor fydd noson tân gwyllt a'r manylion o'r ysgol yn fuan. Yn ystod y cyfarfod rhestrwyd gweithgareddau'r gymdeithas gan gadeirydd y llynedd, Mrs Anne Elis, a darllenodd Mr Keith Price fanylion yr arian a gasglwyd drwy'r flwyddyn. Dosbarthwyd y fantolen ariannol yn llawn i bawb oedd yn bresennol. Dangosodd Mr Thomas yr offer a brynwyd gydag arian y gymdeithas er lles y plant: teganau mawr, llyfrau Saesneg a Chymraeg, 2 PC, lamineiddiwr a chasgliad o luniau gan arlunwyr amrywiol.

Diolchodd y Cadeirydd i bawb am eu cefnogaeth yn ystod y flwyddyn gan ddymuno'n dda i'r pwyllgor newydd i drefnu nosweithiau cymdeithasol llwyddiannus ac addysgol a phroffidiol yn ystod y flwyddyn.

Angen cymorth gyda'ch ffurflen treth incwm?
Angen gwell sustem ariannol ar gyfer eich busnes?
Angen cymorth gyda'ch chyfrifon?

Cysylltwch â

GORONWY HUGHES

Tel/Ffacs (01286) 674839

E-Bost gorhug@global.net.uk

Gweinyddiaeth Ariannol i Fusnesau Bach

LLEUFER O. ac N. PRITCHARD
CANOLFAN CARPEDI

WAUNFAWR

Ffôn/Ffacs: 650291

Dewis eang o Welyau a 3P/Suites. Llenni Venetian a Llenni Roler. 5,000 llathen sgwâr o garpedi mewn stoc — allwch chi fforddio prynu o batrymau?

GLANHAU CARPEDI GYDA STIMVAK

Ar agor
9-7pm
9-5pm Sadwrn
Ar Gau
Sul a Mercher

CWM Y GLO

Mrs Iris Rowlands, Glanrafon. Ffôn: (01286) 872275

Camera yn ngofal Gwyndaf Hughes, Glascoed, Llanrug. Ffôn: 677263

Y plant a ddechreuodd eu gyrfa yn Ysgol Cwm-y-glo ym mis Medi.

NEWYDDION O'R YSGOL. Dyma ni ar ddechrau blwyddyn newydd yn yr ysgol. Gobeithiwn fod y plant a adawodd Cwm-y-glo wedi hen setlo'i lawr yn Ysgol Brynrefail a'u bod yn hapus iawn yno.

Braf oedd cael croesawu wyth o blant bach i'r Adran Babanod — Hayley, Natasha, Dafydd, Cian, Laura, Gwilym, Jordan a Chelsey. Croeso hefyd i Harry Nickson, Bl. 3, a ddaeth atom o Ysgol Llanllechid.

Bu'r Uned Hybu Iechyd yn yr ysgol a chafwyd rhaglenni diddorol ac addysgiadol iawn ar gyfer y gwahanol oeddrannau. Diolch yn fawr i Mr Lawrence Smith am gyflwyno'r cyfan mor fywiog a hwyliog inni.

Fel rhan o ymgyrch Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru i godi ymwybyddiaeth o beryglon tân cafodd plant Bl. 5 a 6 wahoddiad i'r Mynydd Trydan, Llanberis. Cawsant fore diddorol yn y mynydd ynghyd â sgwrs gan Bethan Hughes y Swyddog Addysg.

Cofiwch fod gennym glwb cefnogi'r ysgol sy'n cael ei dynnu ddiwedd bob mis. Y gost yw £1 y mis ac mae croeso i unrhyw un ymaelodi dim ond i chwi gysylltu â'r ysgol.

GWELLHAD BUAN. Dymunwn wellhad llwyr a buan i Mrs Margaret Williams, Goleufryn a Mr Dafydd Price, Tan-y-graig, wedi iddynt dderbyn triniaethau yn Ysbyty Gwynedd.

CYDYMDEIMLAD. Trist oedd

clywed am farwolaeth Mrs Enid Hoffman (Enid Parry, Bwlch gynt) yn yr Iseldiroedd. Er i Mrs Hoffman gartrefu yn yr Iseldiroedd flynyddoedd yn ôl fe ymwelai yn gyson â Chwm-y-glo. Estynnwn ein cydymdeimlad dwysaf i'w phriod, Chris, a'i merched hefyd, ei dwy nith Sylvia a Mary Wyn, yn eu profedigaeth drist.

UNDEB Y MAMAU. Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf tymor y gaeaf yn Hafan Elan, Llanrug, nos lau, Medi 10, pryd yr ymunodd aelodau cangen Llanberis â ni i fwynhau'r noson. Agorwyd y cyfarfod gan Mrs Dorothy Jones gyda gwasanaeth byr. Derbyniwyd ymddiheuriad am absenoldeb oddi wrth Miss Meira Williams. Trafodwyd rhai materion o'r pwyllgor a gynhaliwyd ym Mhorthmadog yn ddiweddar.

Cafwyd sgwrs gan Mrs Dorothy Jones ar 'Cadw'n Gynnes yn y Gaeaf' a diolchwyd iddi gan Mrs Gwyneth Roberts. Yn gofalu am y lluniaeth roedd Mrs Ransom, Mrs Taylor, Mrs D. Jons a Mrs Marjorie Roberts a diolchwyd iddynt gan Mrs Betty Humphreys. Enillwyd y raffl gan Mrs Gwyneth Roberts. Terfynwyd y cyfarfod trwy weddi. DIOLCH. Dymuna Mrs Margaret Williams, Goleufryn ddiolch i'w theulu, ffrindiau a chymdogion am y llu cardiau, anrhegion a'r galwadau ffôn a dderbyniodd tra bu yn yr ysbyty ac ar ôl dod gartref. Diolch o galon i bawb.

ANTUR

WAUNFAWR

ANTUR WAUNFAWR
dewch draw am dro!

- ★ Parc Natur,
- ★ Lle chwarae
- ★ Meithrinfa blanhigion
- ★ Siop a Chaffi
- ★ Gwasanaethau garddio, cefn gwlad a chadwraeth, a mân waith adeiladu

... pansies gaeaf a violas yn barod ...

RHYWBETH AT DDANT PAWB — GALWCH I'N GWELD

AR AGOR

Llun - Gwener

9.00a.m. — 4.00p.m.

Ffôn: (01286) 650 721

DEINIOLEN

W. O. Williams, 6 Rhydfadog. Ffôn: (01286) 871259

Camera yng ngofal Valmai Williams, Hafle, 2 Rhos Faenol Ffôn: 871174

CLWB SNWCER. Yn ddiweddar fe chwaraeodd ieuencid y Clwb mewn cystadleuaeth a oedd yn cynnwys timau eraill o'r ardal. Yn y rownd gyntaf fe gurodd hogia Llanbabs y Groeslon o 8 i 4 a'r fframiau hyn yn cynnwys buddugoliaeth gartref ac oddi cartref o'r un sgôr: 4 ffrâm i 2.

Yn y rownd gyn-derfynol fe chwaraeodd Deiniolen yn erbyn tîm ieuencid Brynsiencyn a oedd — yn ôl rhai — yn ffefrynau i ennill y gystadleuaeth. Siom fawr oedd hi i'r hogia pan aethant yno a cholli'r goes gyntaf o 4 ffrâm i 2 gydag ambell chwaraewr i Ddeiniolen yn chwarae o dan ei safon arferol.

Pan ddaeth Brynsiencyn i fyny i Ddeiniolen fe gurodd Deiniolen y gêm o 4 ffrâm i ddwy — ac felly roedd y sgôr derfynol yn 6 yr un. Roedd rhaid i'r timau felly chwarae un ffrâm ychwanegol i benderfynu pa dîm oedd yn mynd drwodd i'r rownd derfynol yn erbyn tîm Llanrug. Wedi gêm hynod agos Brynsiencyn aeth a'r ffrâm olaf ac felly yn cael y fraint o gyrraedd y rownd derfynol.

Fe aeth carfan Deiniolen i'r gemau terfynol i gael eu cyflwyno efo tlysau am gymryd rhan yn y gystadleuaeth. Mathew Stevens — un o sêr y byd

snwcer proffesiynol — oedd yn cyflwyno'r tlysau. Cynhaliwyd y gemau terfynol yng nghlwb y Toriaid yng Nghaernarfon a Brynsiencyn fu'n fuddugol gan ennill y gwpan trwy drechu Llanrug o 4 ffrâm i 3.

Carem ddiolch i garfan Deiniolen, sef Richard Williams, Geraint Owen, Geirion Owen, Gethin Jones, Chris Jones, Chris Thomas, Darren Bingham, Mathew Lacy a Paul Crane. Diolch hefyd i bawb a rhoddodd o'u hamser i gefnogi'r hogia ac hefyd i leuan Williams a'i Fab a gweddill yr hogia am gludo'r tîm i'w gemau oddi cartref.

Ond y pwysicaf i ddiolch iddo yw Mr Hefin Jones ac ef yn unig oedd yn gyfrifol am ddechrau tîm yn y pentref. Noddwr y gystadleuaeth oedd Mr Stewart Lyngate o'r hen ysgol yn Neiniolen a diolchwn iddo yntau hefyd. Gobeithio fod yr hogia ifanc yn ymarfer yn galed erbyn y tymor nesaf.

LLWYDDIANT CERDDOROL. Llongyfarchiadau i Elfed Morgan Morris, Llechwedd ar ei lwyddiant gydag anrhydedd mewn arholiad telyn, gradd 4. Enillodd hefyd y wobwr gyntaf ar yr unawd o dan 16 oed yn Eisteddfod Llandegfan; y wobwr gyntaf yn yr unawd o dan 16 oed yn

Eisteddfod Llanddeusant ynghyd â'r wobwr gyntaf ar yr unawd piano dan 16 oed. Cipiodd Elfed hefyd y wobwr gyntaf yng nghystadleuaeth yr unawd dan 16 a'r cwpan am yr ymgais orau yn Eisteddfod Bodffordd.

Y SEINDORF. Enillwyr mis Awst oedd 1, Alun Lewis, Rhyd (3); 2, G. P. Morris, Llanrug (68); B. Peris Roberts, Dinorwig (164).

COLLED. Ar 6 Medi bu farw John Arthur Lewis, un o hen hogia Deiniolen, yn 78 mlwydd oed, yn Ysbyty Maelor, Wrecsam. Mab hynaf ydoedd i John a Jenny Lewis, 18 Pentre Helen gynt; gŵr i'r ddiweddar Meira; a thad i Heulwen, Gareth ac Ian; brawd i Gwilym, Eirlys ac Eirwen. Bu'r angladd ym Mhentreb-ychan, Rhos, Wrecsam ar 11 Medi ac yn bresennol roedd ei blant a'i wyrion; teulu'r diweddar Walter W. Lewis; ei frawd Gwilym a Kate; ei chwaer Eirlys a Gareth; ei chwaer Eirwen a'i merch Nia; ynghyd â nifer o'i ffrindiau yn y Rhos.

Dymuna'r teulu i gyd ddiolch o galon i bawb am bob arwydd o gydymdeimlad â hwy yn eu profedigaeth.

LLONGYFARCHIADAU i Ffion Medi Jones, 15 Rhydfadog ar ei llwyddiant eisteddfodol. Enillodd ar yr unawd a'r adrodd o dan 8 oed yn Eisteddfod Llanddeusant, Môn.

DIOLCH. Dymuna Manon Wyn Jones, brenhines Carnifal Deiniolen 1998, ddiolch i'w theulu, ffrindiau a chymdogion am yr holl anrhegion a rhoddion a dderbyniodd. Dymuna ddiolch i bwyllgor y Carnifal, staff a phlant Ysgol Gwaun Gynfi a wnaeth y noson coroni ac wythnos y Carnifal yn mor llwyddiannus. Diolch arbennig i Ann Jeanette am wneud y wisg hyfryd.

DIOLCH. Dymuna Marian, Edwina a Gareth ddiolch yn ddiffuant i'w teulu, cymdogion a ffrindiau am bob arwydd o gydymdeimlad a charedigrwydd a ddangoswyd tuag atynt yn eu profedigaeth o golli priod, tad a thaid annwyl iawn, sef Robert Williams (Bobby), 4 Tai Caradog. Hoffem gydnabod yn ddiolchgar yr holl ymweliadau, galwadau ffôn, llythyrau a chardiau a dderbyniwyd ac am y cyfraniadau hael o £1,000 i'w rhannu rhwng Clefyd Siwgr a Meddygfa'r Waunfawr. Carem ddiolch yn arbennig iawn i feddygon Waunfawr a Ward Gogarth, Ysbyty Gwynedd am eu gofal diflino i Bobby. Diolch i'r Parchedigion Olaf Davies, Ifor Ll. Williams, Gwenda Richards, John Pritchard, Tegid Roberts a W. J.

Lewis am eu gwasanaeth ddydd yr angladd. Diolch hefyd i E. W. Pritchard a Gwynfor, Llanberis am eu trefniadau trylwyr.

EGLWYS CRIST. Bydd Cymdeithas Cyfeillion Eglwys Crist yn cynnal Swper Cynhaef nos Lun, 5 Hydref am 7 o'r gloch. Y siaradwr gwadd fydd Dafydd Whiteside Thomas, Llanrug. Mae tocynnau ar werth gan aelodau'r Eglwys.

Cynhelir yr Wyl Flynyddol o Ddiolchgarwch am y Cynhaef ddydd Sul, y 18fed o Hydref. Bydd y Gwasanaeth Gosber am 6 o'r gloch pryd y disgwylir y Parchg Emyr Owen, Bangor i bregethu.

DIOLCH i Robert Wyn Owen, 9 Rhesdai Cynfi am wneud naid bynji nodedig yng Ngaerwen, Môn, yn ystod mis Awst er mwyn codi arian at ymchwil marwolaeth yn y crud. LLONGYFARCHIADAU i Huw Tomos o Ddeiniolen a Gerallt Parry o Gaernarfon ar ddod yn ail mewn cystadleuaeth bamu defaid yn Ynys Manaw yn ystod mis Awst. Daethant yn ail trwy wledydd Prydain wrth gynrychioli Clwb Ffermwyr leuainc Caernarfon.

DIOLCH. Dymuna Anwen ac Arwel, 3 Llwybr Main, Mynydd Llandygai ddiolch o galon i'w ffrindiau, teulu a chymdogion am y llu cardiau ac anrhegion a dderbyniasant ar achlysur eu priodas yn ddiweddar. Diolch o galon i bawb.

Elfed Morris

EMYR JONES

PLYMAR A
PHEIRIANNYDD
GWRESOGI

Cynnal boileri nwy,
olew, tanwydd solat
a thrëdio peipiau

44 Glanffynnon
LLANRUG
Caernarfon
673513

Gwesty Dolbadarn

LLANBERIS Ffôn: 870277

Am goeso cartrefol Cymreig bob amser Aneuryn Jones a'r staff.

ORIEL CWM

Cwm y Glo

Ffôn/Ffacs: (01286) 870882

Gwasanaeth Fframio
Lluniau o bob math
ar gael ar y safle

Prisiau Rhesymol

Arddangosfa
o luniau gwreiddiol
gan Artistiaid Lleol

Richard S. Humphreys

Dylanwadau

Mae'n papur bro yn perthyn i ni i gyd — yr ifanc, canol oed a'r henoed sy'n byw yn y fro heddiw yn ogystal â'r cannoedd sy'n ei fwynhau pob mis ymhell o'r fro hon.

Fel y canodd Gerallt Lloyd Owen i fro arall:

*Yr wy'n ddarn o'r hyn oedd hi,
Yr wy'n ddarn o ddoe sy'n goroesi,
Yn fy nghân, bro fy ngeni
Honno fyth yw'r hyn wyf fi.*

Mae Gwilym R. Jones yn canu'n debyg am ei fro enedigol yntau:

*Ynom mae ein hynafiaid
Yn iau a gwaed a gwer,
Yn rhuddin yn ein hesgyrn,
Yn drydan yn ein môr.*

Ond, dydi pawb ddim yn fardd ac yn gallu crynhoi a chyfleu eu meddyliau a'u teimladau fel y ddau fardd. Dydi pawb 'chwaith ddim mor barod i anfon pwt i mewn i'r papur felly mi 'ron i mor falch fod Emrys Owen ('Rhen Em) wedi 'teimlo awydd aruthrol i roi pin ar bapur ac anfon y cynnwys yn syth i'r Eco'. Rhyfeddol ei fod o'n cofio ei fod fis yn hŷn na mi!

Dwi ddim wedi gweld 'Rhen Em ers tua hanner can mlyneddond rwy'n siŵr y byddwn yn ei 'nabod yn syth pe gwelwn i o yn rhywle. Yn ddiweddar fe gefais un o brofiadau rhyfeddaf fy mywyd, a dwi'n dal i drio ei ddallt. Dynes yn dod ataf a dweud, 'Oeddach chi'n arfer bod yn Mair Davies oedd yn byw yn Llain-wen erstalwm?'

Dwi'n siŵr y byddwn i'n 'nabod 'Rhen Em yn syth — hogyn clên, ffeind, ac yn beth bach del iawn erstalwm!

Fo ydi'r ail o'r chwith yn y drydedd rhes o'r ffrynt. Mae o'n edrych fel tae o'n edrych ar ôl Billy Lewis druan oedd wedi bod mewn rhyw sgarmes neu'i gilydd yn ôl pob golwg. Fi sy'n y ffrog-brint a'r belt crand du yng nghanol y llun. Mam oedd wedi gwneud y ffrog imi a Nain wedi rhoi ceiniog yn ei phoced cyn i mi gychwyn i'r ysgol am ei bod yn ffrog newydd.

Dwi'n cofio enw pob un o'r plant sydd yn y llun efo ni. Mae amryw ohonynt wedi marw erbyn hyn a dwi ddim wedi gweld fawr neb o'r lleill ers blynyddoedd.

Mae dros hanner can mlynedd ers pan welais i Goronwy hefyd ac rwy'n ddiolchgar i 'Rhen Em am ddweud tipyn o'i hanes diweddar wrthym. Ydach chi'n cofio'r erthyglau difyr a doniol dros ben a anfonodd o i'r Eco ('Diwrnod o Wanwyn' a 'Bat Harri Coed' yn eu mysg). Fe sgwenais ato i ddiolch amdanynt ac yn y llythyr a anfonodd i gydnabod fy llythyr roedd o'n diolch am cael cadarnhad fod rhywun arall yn cofio ac yn gwerthfawrogi'r gymdeithas hapus, fywiog honno oedd yn ffynnu yn Llain-wen a Llanberis yn y cyfnod hwnnw.

Dechreuodd James Joyce un o'i nofelau â'r geiriau: 'Once upon a time and a very good time it was'.

Doedd Goronwy ddim yn credu ei fod o'n hen, meddai yn ei llythyr, ond ei fod o'n dod yn weddol agos. Roedd hynny oddeutu un mlynedd ar bymtheg yn ôl!

Fe ddywedodd Leon Trotsky mai henaint yw un o'r pethau mwyaf annisgwyl sy'n digwydd ichi, ac mae'n siŵr gen i fod amryw ohonoch yn gallu dweud fel finau:

*Mae fory bron iawn yn heddiw,
A heddiw ar fin bod yn ddoe.
Rhyfedd mor chwim y mae'n troelli
'Rhen olwyn nad oes iddi hoe.*

Gobeithio nad ydym ni sy'n heneiddio yn laru gormod ar yr ifanc a'r canol oed ohonoch am rygnu am:

*Gwin a gawn brynhaun ein hoes
O rawnwin bore einioes.*

Plis byddwch yn oddefgar. Mae'n rhan o'r broses o heneiddio ac rwy'n eitha bodlon rhoi bet fach y byddwch chwithau hefyd rhyw ddiwrnod yn gwybod fod geiriau'r hen bennill yn berffaith wir:

*Dywedai hen ŵr o'r gornel,
'Gan fy nhad mi glywais chwedel,
A chan ei daid y clywsai yntau,
Ac ar ei ôl mi gofiais innau.'*

MAIR ROBERTS (Davies gynt)

Ysgol Dolbadarn, Llanberis, tua 1934.

Alwyn a Sarah Jones

RACCA

PENISARWAUN

★ Blodau ar gyfer pob achlysur

hefyd

★ Dewis da o Lysiau Fferm

★ Wyau Free Range

Ar agor saith diwrnod

870605

**LLYSIAU AR
GYFER PICLO**

Bistro
LLANBERIS

Ffôn: 871278

PERCHNOGION: DANNY A NERYS ROBERTS

LLE DA I WLEDDA

Beth am Fwffe Enwog Nerys (rhwng 20 - 70) i ddathlu pen-blwydd neu ben-blwydd priodas.

Partion rhwng 20 a 40. Ffoniwch am fanylion.

Cofiwch am nosweithiau arbennig y Bistro nos Wener olaf bob mis

Y Parchedig a'r bêl gron

Beth amser yn ôl cefais y fraint, ar wahoddiad Eurwyn Williams cynhyrchydd ar y pryd gyda chwmni Teledu Eryri, i gyflwyno rhaglen ddogfen ar hanes y Junior Cup. Yn ystod y rhaglen cyfeiriais at y tîm mwyaf llwyddiannus i gystadlu am y cwpan erioed, sef y Menai Bridge Tigers. Cyfeiriais at hanesyn am Dic Molt y cymeriad lliwgar a arferai redeg y lein bob amser a'r Parchedig Llew Hughes a arferai chwarae i'r tîm yn y tridegau. Dyn agos i'w le fel y gellid disgwyl oedd y Ciwrat — ond nid felly Dic, ar gae pêl-droed beth bynnag. Dyma fel y disgrifiwyd un achlysur gan Eurwyn Williams, '... a Ciwrat yn deud 'tho fo rhyw dro mai throw-in i'r tîm arall o'dd hi i fod — a Dic yn atab, "Blaw 'mod i'n twistio ar lein fel hyn, 'sa'r medals na'i gyd ddim gynnoch chi na'f sa!"'

Ni wyddwn ar y pryd fod yna gysylltiad rhwng y Parchedig Llew Hughes ag ardal *Eco'r Wyddfa* hyd nes i mi grybwyll yn ddiweddar wrth Mr Cledwyn Williams, Tŷ'r Ysgol, Llanrug am weinidog wedi chwarae i'r Borth. Fel eglwyswr pybyr fe gywirodd Cledwyn Williams fi gan nodi'n bendant mai Curad y Borth oedd Llew Hughes ac nid gweinidog. Ymhen y rhawg derbyniais y wybodaeth gynhwysfawr a ganlyn ganddo yn olrhain achau a pheth o hanes y Parchedig Bêl-droediwr.

* * *

Roedd yna deulu'n byw ym Methel o gyfenw Hughes a gelwid y teulu ar lafar yn 'Deulu Dydn' am iddynt fel teulu fyw am gyfnod yn Dutton Junction. Rwy'n cofio merch o'r enw Jane yn byw yn Saron — roedd Jane genhedlaeth yn hŷn na fi — wedi priodi â Richard Parry, gwas i'r Parchg Abel Morgan Jones, Rheithor Llanddeiniolen. Mabwysiadodd Jane a Richard ferch o deulu Madog Jones — Mary Madog Jones.

Roedd i deulu Dydn fab, Tom Hughes Dydn, ac roedd

ganddo yntau ddau o feibion — Llywelyn a Gwilym Hughes. Bu Tom Hughes yn byw ym Methel am gyfnod ac yno y ganed y ddau fab yn gynnar yn nechrau'r ganrif hon. Symudodd Tom Hughes a'r teulu i Lanberis ac yno hefyd fe adnabyddid y teulu fel teulu Dydn. Gweithiai Tom Hughes yn y chwarel. Aeth y mab hynaf, Llywelyn Hughes, i un o golegau'r Eglwys i gymhwyso'i hun ar gyfer Offeiriadaeth yr Eglwys. Roedd arian ar gael — o ewyllys Samuel Jones, Clwt-y-bont (Gallt Sam) — ar gyfer bechgyn Llanddeiniolen (gan gynnwys Penisarwaun, Deiniolen a Dinorwig) a Llanberis i fynd i Goleg Llanbedr Pont Steffan.

Aeth Gwilym, brawd Llywelyn, i weithio i'r chwarel ond fe aeth yntau ymlaen i astudio am yr Offeriadaeth yng Ngholeg Llanyddydri. Cofiaf y Parchg Llywelyn Hughes, tra roedd yn Gurad yn y Borth yn ystod y tridegau cynnar, yn aelod blaenllaw iawn o dîm pêl-droed y Borth. Un Curad oedd yn y Borth ar y pryd, sef Llywelyn Hughes. Rwy'n cofio'n dda i'r Borth chwarae yn erbyn Bangor ar brynhawn Sadwrn yn Ffordd Farrar ac mae'n eithaf posib mai Llywelyn Hughes oedd y mwyaf disglair o dîm y Borth y pnawn hwnnw. Y bêl yn cael ei chicio o un i'r llall tuag at gôl hogia Bangor a dyma hi'n disgyn yn berffaith wrth droed dde Llywelyn, y gôl yn agored — dyna Llywelyn yn anelu am y gôl a'r bêl yn mynd tua troedfedd uwchben y bar! Safai Llywelyn yn syth a'i freichiau i fyny gyda'r gair 'dam' yn atseinio trwy gyrion eitha Ffordd Farrar. Cofiaf Gwilym yn Berson Llandrygan a'r un cyfnod roedd Llywelyn yn Berson Llannerchymedd cyn iddo weinidogaethu yn Abergele a Phenrhyndeudraeth. Rwy'n bendant mai'r Parchg Llywelyn-Hughes oedd yr unig Gurad o'r Borth a fu'n chwarae pêl-droed i'r tîm lleol. Cofiaf ysgrifennu ato i'w wahodd i bregethu yng Ngŵyl

Pwy a Phryd?

Pwy yw'r plant yma o Ysgol Dolbadarn, Llanberis a pha bryd tynnwyd y llun yma a anfonwyd gan Mrs Alice Jones, Tan y Bryn, Beddgelert.

Diolchgarwch Eglwys Gymraeg Deiniol Sant, Lerpwl.

Daeth Tom Hughes (Twm Dydn) yn ôl i Fethel ond ni wn a ydoedd yn ŵr gweddi ar y pryd ond fe wn iddo briodi â gwraig weddw wedi iddo ddychwelyd i Fethel.

* * *

Llawer o ddiolch i Cledwyn Williams am y wybodaeth. Tybed oes gan unrhyw un arall o ddarlennwyr yr *Eco* hanesyn am y Parchedig Llywelyn Hughes.

ARWEL JONES

MANTEISIWCH AR EICH OED!

Dros 55?

Dewis o yswiriant
yn rhoi gwerth
eich arian.

Cartref a Chynnwys
Teithio • Car
Anifail Anwes

Gwasanaeth Torri Lawr

Age Concern (Wales)
Enterprises Limited
Ffordd Santes Helen
Caernarfon

Gwynedd LL55 2YD

01286 678310

AGE
Concern

INSURANCE
SERVICES

All our profits
support the work
of Age Concern

AM DEITHIAU CYFFORDDUS, DIOGEL
A RHAD YM MHYDAIN A THRAMOR ...

**BYSIAU ARFON
LLANRUG**

(Eric Morris)

Ffôn: (01286) 675175 a 677858

GORSAF BETROL

Esso BERAN

DEINIOLEN

Ffôn: (01286) 871521

Ar agor 7 a.m. — 9 p.m. bob diwrnod
Petrol • Disel • Nwy Calor • Glo
Cylchgronau • Papurau Newydd
Cardiau Penblwydd • Wyau
Nwyddau Groser • Melysion

TICEDI LOTERI AR WERTH YMA!

Ar ben arall y lein . . .

Wedi i nifer ohonoch ofyn imi ailafael yn y mymryn o adroddiad am ddigwyddiadau o fyd y pysg dyma rhyw ymdrech i ailafael ynddi gan geisio rhoi tipyn o wybodaeth i'r rhai sydd am wybod beth sydd wedi bod yn mynd ymlaen yn ystod y misoedd diwethaf.

Fel mae pawb yn y byd i gyd yn gwybod erbyn hyn mae llawer o asedau'r fro wedi cael eu rhoi ar y farchnad a Hafod y Llan, Beddgelert — gan gynnwys rhan o'r Wyddfa — sy'n cael y sylw i gyd a'r arian yn dod o bob twll a chornel i alluogi'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol ei phrynu; ni fu lein fach yr Wyddfa ar werth yn hir 'chwaith cyn iddi hithau gael ei llyncu. Ond i ni fel Clwb un o'r gwerthiannau pwysicaf oedd pan gawsom gynnig prynu hawliau ar dros 33% o Lyn Padarn. Beth fyddai'r canlyniad tybed pe bai'r hawliau pwysig yma wedi mynd allan o berchnogaeth leol? Nid cwyno fod pris tocyn pysgota'r gymdeithas yn rhy ddrud fyddai hi wedyn — ond ni fyddai'n bosib 'sgota am unrhyw bris fyddai'r realiti. Ond, diolch i'r drefn, nid felly y bydd hi a dal i gwyno am bris y tocyn fydd rhaid, gan ddiolch yn arbennig i swyddogion datblygu Cyngor Gwynedd ym mro dyffrynnoedd Peris a Gwryfai a fu'n gweithio'n ddygn ar ran y Clwb gyda'r cais i Gist Gwynedd — roedd y cais yn llwyddiannus. Golyga hyn ein bod wedi sicrhau fod rhan helaethaf o Lyn Padarn yn awr yn perthyn un ai i'r Clwb neu Gyngor Gwynedd.

Yn ogystal â hyn fe dderbyniwyd arian gan CYMAD i baratoi cynllun busnes ar waith y gymdeithas ac mae yna gyfleon arbennig wedi'u hamlinellu a thrachefn trwy gydweithrediad ac

arweiniad Cyngor Gwynedd, Asiantaeth yr Amgylchedd a CYMAD, mae gobaith mawr y bydd gwelliannau yn dilyn i holl ddyfroedd yr ardal.

Ar y trywydd yma mae ailstocio'r Seiont wedi dechrau fis Gorffennaf eleni gyda thua 5,000 o eogiaid ifanc wedi'u rhannu rhwng Nant Peris ac Afon Hwch. Mae yna oddeutu 6,000 ar ôl yn y Ddeorfa a bydd rhain, gyda lwc, yn aeddfedu i fynd i'r môr rhwng Ebrill a Mai 1999. Y cynllun yn ystod y gaeaf nesaf yma yw cael 30,000 o wyau eogiaid i'w deori gyda'r un cynllun o fagu yn cymryd lle. Trwy gynlluniau tebyg yn Iwerddon mae tua 9% o'r eogiaid bach yma yn dod yn ôl i'r afon wreiddiol — os digwydd hynny fe ddaw oddeutu 2,500 o eogiaid yn ôl i'n dyfroedd ac fe ddisgwylir i oddeutu 15% (370) o'r rhain gael eu dal gyda genwair. Byddai hynny'n ardderchog ac yn rhoi hwb mawr i'r economi leol gan y byddai galw mawr am y fath safon o bysgota.

Fel arfer mae cynlluniau fel hyn yn cymryd tair blynedd i ddechrau ad-dalu gan fod tro bywyd yr eog yn dilyn fesul tair i bum mlynedd, sef dwy i dair blynedd yn yr afon ar ôl deori ac yna un i dair blynedd yn bwydo yn y môr. Gan fod y cynllun yn awr ar y gweill gobeithir yn fawr y bydd y problemau a welir gyda gwaith carthffosiaeth Llanberis a Chaernarfon wedi eu gorchfygu.

Gobeithir hefyd y bydd First Hydro yn Llanberis yn gallu cadw gwell trefn ar ollwng dŵr o Lyn Peris gan iddynt — dros nos 15-16 Medi eleni — ollwng cymaint o ddŵr i Lyn Padarn nes i'r Seiont godi 12 modfedd mewn ychydig iawn o amser. 'Sgotws yn cwyno am ormod o ddŵr, meddech chi? Na, dim o gwbl, ond mae yna'r fath beth â cheisio rhedeg y pysgodfeydd ac mae'n rhaid cynllunio gan roi gwybodaeth i'r rhai sydd am ddod yma i wario eu harian a phan ddônt o bellter mae cael y wybodaeth berthnasol yn angenrheidiol. Ar wahân i hynny nid yw'r pysgod yn wirion 'chwaith gan eu bod yn gallu synhwyro newid tywydd ac mae hynny'n rhoi y wefr iddynt i redeg ein hafonydd — tra fo lefel y dŵr yn codi a gostwng ni cheir trefn ar bethau. Mae hyn yn digwydd yn yr Alban hefyd ond mae'r cwmnïau yno yn rhoi hwb i'r clybiau lleol i ddatblygu eu dyfroedd — oes 'na rywun yn First Hydro sy'n gwrandio tybed?

Ar y Llyfni nid oes eisiau cymorth i adfywio'r afon — o leiaf y tymor yma beth bynnag — gan iddi fod yn hynod lwyddiannus gyda nifer o sewin yn rhedeg yr afon na welwyd eu bath ers degau o flynyddoedd. Pan ddaw'r llanw i mewn mae'r

Pyllau Glan Môr fel y'i gelwir yn berwi â physgod ac mae'r aelodau wedi manteisio ar y cyfle am brydau blasus, ond mae'n dda gweld fod rheswm yn cael ei ddefnyddio a llawer o'r pysgod yn cal eu dychwelyd i'r afon. Mae hyn yn bwysig er mwyn cario 'mlaen i geisio denu mwy o sewin i Lyn Nantlle a thrwy hyn mae'r rheolaeth o'r stoc yn bwysig iawn — rhaid ymglymu wrth y nifer penodedig o bysgod a ganiateir i'w cadw'n ddyddiol. Yn anffodus mae yna lecyn ar y Llyfni nad oes rheolaeth arno gan y Clwb — y darn bach lle mae'r afon yn cyffwrdd y ffordd ym Mhont y Cim, Pontllyfni. Clywais fod 20 yn 'sgota yno un noson — a thua 30 lladd yw'r lle i gyd! Dwi'n siŵr fod pawb ar draws eu gilydd ac ni hoffir gweld hyn yn digwydd yn aml — os nad yw pawb yn ffrindiau pennaf — 'sgwn i!!

Rwy'n deall hefyd mai tua 1958 y chwalwyd argae Llyn Penrallt. Os oes gan rhywun lun o'r llyn buaswn yn honod ddiolchgar o'i weld. Pe bai hyn yn bosib fe wnaif ailadrodd yr hyn ddwedodd y diweddar Goronwy Morris, Bro Rhythallt, am y lle pan oedd y chwarel yn ei bri — stori ddifyr iawn, ond y llun yn gyntaf, os gwelwch yn dda.

HUGH P. HUGHES

Arholiadau Gorsedd y Beirdd

Annwyl ddarllenwyr,

Gyda'r Eisteddfod Genedlaethol yn dod i Ynys Môn y flwyddyn nesaf, beth am fynd ati dros fisoedd y gaeaf i baratoi ar gyfer sefyll arholiadau'r Orsedd, a thrwy hynny ddod yn aelod o'r Orsedd a chael cymryd rhan yn ei seremonïau a'i gorymdeithiau lliwgar.

Cynhelir yr arholiadau ar y Sadwrn olaf yn Ebrill a gallwch ddewis o blith nifer o feysydd i arbenigo ynddynt: barddoniaeth, cerddoriaeth, iaith, a rhyddiaith, ynghyd â meysydd arbennig i delynorion a datgeiniad cerdd dant. Rhaid pasio dau arholiad yn eich maes dewisedig cyn cael eich urddo i'r wisg werdd, ond gallwch sefyll y ddau bapur yr un diwrnod, os dewiswch — a chael eich urddo yn Llangefni fis Awst nesaf, gobeithio! Yna, ymhen

blwyddyn, cewch sefyll yr arholiad terfynol i'ch urddo i'r wisg las.

Ceir yr holl fanylion am yr arholiadau mewn llyfryn arbennig — *Maes Astudiaeth yr Arholiadau 1998-1999-2000* (£1 + cludiad post). Os hoffech dderbyn copi o'r llyfryn hwn, anfonwch ataf cyn gynted â phosib i'r cyfeiriad isod.

Beth am roi cynnig arni er mwyn i chi gael bod yn rhan o seremonïau Gorsedd y Beirdd yn Eisteddfod Genedlaethol Môn 1999?

Yr eiddoch yn gywir,

Dr W. GWYN LEWIS

(Trefnydd Arholiadau Gorsedd y Beirdd)

Llys Cerdd, 80 Cae Gwyn
Caernarfon, Gwynedd LL55 1LL
(01286) 676651

Cefnogwch ein
Hysbysebwy

R. M. (DIC) PARRY

**PEINTIWR AC ADDURNWR
PRISIAU RHESYMOL**

TAWELFA, PENISARWAUN

Ffôn: (01286) 870846

SNOWDONIA PARC

WAUNFAWR Ffôn: 650218

★ Tŷ Rhydd ★ Bwyd Cartref ★
★ Prydau Plant ★ Ystafell Deulu ★
★ Cinio Dydd Sul Traddodiadol ★
★ Cerddoriaeth Fyw ★ Cwrw Go lawn ★

Royal Victoria Hotel

LLANBERIS

Mae'r gwesty yn darparu ar gyfer Priodasau,
Partïon, Dathliadau ac Achlysuron Arbennig

Cyfleusterau Cynhadleddau a Phwyllgorau

Bwydlen Bar a Chinio Dydd Sul

Cwrw Felin Foel

Ffôn: (01286) 870253

Llythyr o'r America

Dyma'r ddiweddaraf yn y gyfres ddiddorol o lythyrau a fenthycwyd i ni gan Mrs Olwen Ebbrell (Olwen Rees gynt), Coventry. Llythyrau ydynt a anfonwyd yn bennaf at ei thaid William Rowlands, Llanberis, gan ei frawd, Owen.

Roedd Owen Rowlands, mab hynaf William ac Elizabeth Rowlands, Hafod, Llanberis, wedi ymfudo i wneud byzwoliaeth newydd iddo'i hun yn y Welsh Prairie yn Winsconsin, ac yntau'n 24 mlwydd oed. Mae'n amlwg o'r llythyrau bod yn y fan honno gymdeithas gref o Gymry.

Ysgrifennodd Owen y llythyrau hyn at ei frawd yn ystod 1883-4 cyn i William yntau fynd drosodd i'r America. Ond at ei rieni yr anfonodd Owen y llythyr diweddaraf yma. Mae'n amlwg ei fod yn llythyrwr difyr dros ben, ac mae'n dda bod y llythyrau wedi eu cadw'n ofalus gan y teulu dros y blynyddoedd. Diolch i Mrs Ebbrell am rannu'r llythyrau â ni.

Cambria. P.O.

WISCONSIN

August 8th 1884

Annwyl Dad a Mam,

Cymeraf yr hamdden hon etto i ysgrifennu ychydig o eiriau atoch, gan fawr hyder y bydd iddynt eich cael yn iach a chysurus, fel ag y maent yn fy ngadael innau.

Derbyniais lythyr oddiwrth Nain yr wythnos ddiweddaraf ac yr oeddwn yn wir falch o hono, yr hwn oedd yn rhoddi imi lawer iawn o newyddion, rhai cysurus, ac eraill anghysurus, fel y lliaws a dderbyniais yn flaenorol iddo. Rwy'n deall mai dipyn yn ddysur mae pethau tua Cae Esgob ar ol Marw yr hen ewyrth a modryb. Ond wedi'r cwbl yr oedd yn dda iawn gennyf ddeall fod pethau wedi eu setlio mor ddi ddrw. Gobeithio nad yw fy Ewyrth Hugh ddim wedi digio llawer achos na buasai yn cael rhan o'r ysbail. Tro call iawn oedd gwneud fel y darfu i chwi gyda rhan Nain, a bod hithau wedi ochri o'ch plaid. Chwarae teg i'r hen greadures. Un golew ydi hi wedi'r cwbl. Yr wyf am ysgrifennu eto yr wythnos nesaf, a rhoddaf awgrymiad bach iddi am arian y fuwch.

Y mae yn dda gennyf fod William wedi gwella digon i fyned atti unwaith etto. Y mae yn rhaid iddo gymeryd gofal anghyffredin gyda ef ei hun, ar ol iddo gael gwaeldd, er mwyn pob dim gadael yn llonydd i'r defaid. Cefais lythyr doniol iawn ganddo ar ol iddo fod yn y daith. Tro garw oedd i Gwen wneud gymmaint o ffwl o hono onide, ond chwarae teg iddo, deallais mai nid efe oedd y cyntaf. Rhyfedd oedd y dyfalu a'r dychmygu yr olwg oedd arno, pan yn ffoi am ei einioes.

Pa sut y darfu i Thomas ddal ei dir yn yr Hafod? Bu yno dipyn o amser i brofi ei hun gyda Nain. A ydyw yn gweithio gyda Isaac Parry o hyd? neu a ydyw wedi cael bargaen bellach? Byddaf yn credu am Thomas mai

ffarmwr America fydd ei ddiwedd yntau. A ydyw yn dal i ganu llawer o hyd? Caiff yntau a Janett lythyr rai o'r wythnosau nesaf. Rwy'n deall mai yn Bryn Du y mae Janett. Y mae yn ymyl yn hwylus yn awr onid yw? Yr wyf yn disgwyl gair oddiwrth Eliza ers wythnosau, a ydyw Morris yn dal yn ffyddlon i Jones o hyd? Buaswn yn hoffi yn arw cael darlun o Morris os oes modd yn y byd. Yr wyf yn disgwyl am eich darlun chwi eich dau bob tro y caf lythyr oddiyna, ond hyd yn hyn yn cael fy siomi. Pa hyd etto, tybed?

Rwy'n sicr y bydd yma ddisgwyliad mawr am John O. Jones yr Hafod nesaf. Y mae yma liaws yn gwybod am dano yna cyn i mi ddod yma, achos y mae yma lawer iawn o Bethesdaidd.

Y mae yma fab i Wm. Jones, Clwt-y-bont, a brawd i James Jones yn gweithio ar fferm tua 2 filldir oddiwrth yf. Daeth yma yn y Spring diweddaraf. Nid oeddwn yn ei adwaen yma. Bum yn siarad ag ef nos Sadwrn diweddaraf, a'r argraff a gefais i oedd, pan yn siarad ag ef, fod rhywbeth mawr yn pwysu ar ei feddwl. Yr oedd yn actio yn hynod yn hynod iawn. Y chwaith nid nid oedd yn foddolawn iawn i ddweud dim o'i hanes ac o herwydd hyn gadewais iddo heb fod yn ryw lawer mwy gwybodus am dano nag oeddwn cyn ei weled erioed. Y mae yn debyg fel pe buasai heb ddod oddiyna yn anrhydeddus. Mae rhywbeth yn matter arno anyhow.

Y mae Ellen am fyned i'r East at ei brawd ym mhen 3 wythnos. Y mae Ellen wedi ennill character iawn yn Cambria, llawer gwell na'i chydymaith. Y mae pawb yn hoff o honi yma, yn hen ac ieuanc. Y mae yn edrych yn iach iawn. Gobeithio y caiff ei hiechyd yn ogystal yn Vermont. Y mae yn cael cwmpeini yno bob cam, sef merch ieuanc o Trefriw wedi dod drosodd i

Pennsylvania ym mis Ebrill, o fy mlaen i, ac y mae yn dod adref yn ol mis Ebrill nesaf. Perthynas ydyw i deulu Ceunant yma. Y mae yma ers misoedd. Y mae yn eneth wedi cael dygiad i fyny yn dda yn yr Hen Wlad. Gwell o lawer na'r cyffredin yna. Yr oedd yn byw yn ymyl Rowan House, yn adwaen yr hen ferch myn dda, a llawer iawn o bobl Llanberis. Y mae Robert Williams Dol Llech yn ewyrth o frawd ei mham iddi, meddai hi. Gwelais ddarluniau llawer oeddwn yn eu adwaen yn dda ganddi. Y mae yn bur debyg os y daw i Llanberis y daw i Fron Goch hefyd.

Clywais Ellen yn dweud fod John Ellis yn taeru yn y chwarel fod Lizzie yn cael 32 pounds o gyflog yn y flwyddyn. Er mwyn i chw gael deall, 6 swllt yr wythnos y mae yn gael, a dyna yw ei gwerth. Pe buasai ychydig o awydd gwella ei hun ynddi, cawsai o ddeg i bymtheg swllt yr wythnos yn y trefydd, ond ni chaiff yn y wlad gan y ffermwyr. Nis gwn beth i feddwl o honi. Y mae yn anhaws iawn ei thrin. Cafodd air yn hysbysu fod Benett yn dod yma i Milwaukee a'i tybed yr aiff Gwilym Eryri a hi i Dakota. Beth sydd wedi dod dros ben John Ellis a Modryb i ollwng eu plant o'i cyraedd mor ieuanc. Y mae yn beth i ryfeddu dipyn atto mi gredaf, ond am iddi gael 1 bunt yr wythnos dim o'r fath beth yn Powell City.

Thomas Rowlands, brawd arall i owen a William. Roedd o'n 18 oed pan ysgrifennai ei frawd y llythyr hwn yn holi am ei hanes yn gweithio tua'r Hafod.

Wel mae yn rhaid terfyn gan fawr obeithio eich bod yn iach yna fel teulu. Felly terfynaf gan gofio atoch yn y modd caredicaf,

Ydwyf,

Eich mab

OWEN

Maddeuwch i mi, yr wyf ym mrechiau cwsg. Yr oedd James Lamb yn pregethu neithiwr.

DRAENOG

Mae rhai yn gorfod gadael eu sgidia budron y tu allan i'r drws cefn a chaiff eraill ddim mynd i'r tŷ yn eu dillad gwaith. Ond mae 'na ddyn yn Neiniolen sy'n gorfod gadael ei ffon gerdded yn yr ardd. Mae'r ffon wedi'i gwahardd o'r tŷ am ei bod hi'n llawn o dwll pry. Os byth y bydd rhyw gwmni mawr yn gwario

ffortiwn gan brynu Clwb Pêl-droed Deiniolen, gobeithio y caiff y Cadeirydd ddigon o bres i brynu ffon newydd.

**PEIDIWCH
A GORI
AR STORI
anfonwch hi i
Eco'r Wyddfa**

BWS BACH AR LOG

Bws 22 sedd ar gael ar gyfer pob math o logi preifat — nosweithiau allan, partion, triapiau ac ati. Gwasanaeth personol a thelerau rhesymol gan

D. P. OWENS

RHIWLAS

01248-361044

DAFYDD OWEN TRYDANWR

Pob math
o waith trydanol
a Larwmiau Lladron

Aelod o'r

National Inspection Council for
Electrical Installation Contracting

**11 Rhes Faenol
LLANBERIS**

Ffôn: (01286) 871680

LONDON GARAGE

FIAT CWM-Y-GLO FIAT

ARBENIGWYR TRIN CEIR FIAT

GORSAF PRAWF MOT

POB MÊC — CEIR A FANIAU BACH
GWASANAETH ac ATGYWEIRIO

CROESEWIR CWSMERIAID HEN A NEWYDD

GALWCH MEL (Roberts) ar (01286) 870234

neu Ffacs: (01286) 870066

AR AGOR:

Llun - Gwener: 8.30 a.m. - 5 p.m.

Sadwrn: 8.30 a.m. - 12.00

**Wynedd
Hotel**

& Restaurant

Llanberis 870203

Ar agor trwy'r flwyddyn ar gyfer priodasau, dathliadau bedydd, penblwydd a phob achlysur arbennig arall. Gallwn drefnu adloniant — disgo a.y.y.b. Bwydlen Bar a Restaurant

TÎM PÊL-DROED DEINIOLLEN 1998-99

PENISARWAUN

Mrs Ann Evans, Sycharth. Ffôn: (01286) 872407

Camera yn ngofal Gwyndaf Hughes, Glascoed, Llanrug. Ffôn: 677263

LLONGYFARCHIADAU mawr i Arwel Jones, Bryntirion ar achlysur ei ben-blwydd yn 21ain yn ddiweddar.

GWELLHAD. Da deall fod Bethan Williams, Meini Gleision a Jean Roberts, Tai Croesion yn gwella wedi'u triniaethau yn Ysbyty Gwynedd. Brysiwch wella'r ddwy ohonoch. Ein cofion hefyd at bawb arall sydd wedi bod yn sâl yn y pentref.

EISTEDDFOD BENTREF. Cynhelir yr Eisteddfod nos Wener, Hydref 9fed, am 6.00 p.m. yn y Neuadd Gymuned. Llywydd y noson fydd Mrs Ann Thomas, Buarthau, Llanrug,

a'r beirniaid fydd Cerdd: Meinir Dauncey Williams; Llên a Llefaru: Siân Mair; Gwaith Llaw a Choginio: Anita Long; Arlunio: Arnold Jones. Croeso cynnes i bawb.

ADRAN BENTREF YR URDD. Bydd cyfarfodydd yr Urdd yn cychwyn ar ôl gwyliau'r Diolchgarwch, sef dydd Mawrth, Tachwedd 3ydd, am 6.00 p.m. yn y Neuadd Gymuned. Brydd croeso i blant o Bl.2 i fyny i ymaelodi.

PWYLLGOR NEUADD. Tynnwyd Clwb Cant Medi a'r enillwyr oedd: 1, Kay Snowden; 2, Carolyn Roberts; 3, Elwyn Williams, Bryn Rhydd Mawr. Y mae catalogau Webb Ivory

ar gael gan Phyllis Elis os oes unrhyw un yn awyddus i archebu erbyn y Nadolig.

Gweithgaredd mis Hydref fydd Miri Calangaeaf. Bydd cyfle i'r plant wneud llun, swynion, teisen calangaeaf, gwisg ffansi, y mwgwd, yr ysgub a'r jac lantarn orau. Felly, ewch ati blant er mwyn i ni gael noson o hwyl eto eleni.

DRAMA GOMEDI. Nos Iau, Medi 3ydd, cafodd neuadd lawn eu plesio'n fawr hefo drama gomedi 'Galwadau' gan bobl ifanc Carmel. Drama gan Dafydd Glyn Jones yn seiliedig ar Straeon Rhes Ffrynt gan Dr. Gruffydd Parry. Roedd hi'n braf gweld pob mor ifanc yn llwyfannu mor hyderus ac yn amlwg yn mwynhau eu hunain. Un o'r cynhyrchwyr oedd Anwen Huws (Meillionydd gynt). Diolchir i'r criw i gyd am noson o adloniant gwerth chweil, a dymunir pob lwc i'r bobl ifanc hyn i'r dyfodol.

YSGOL SUL BOSRA. Cynhelir gwasanaeth Diolchgarwch yr Ysgol Sul bawn Sul, Hydref 11, am 2.00 p.m. Gwneir casgliad at achos da. Croeso cynnes i bawb.

PRIODAS ARIAN. Dymunir Priodas Arian ddedwydd i Liz ac Eric Jones, 17 Bryntirion, oddi wrth Dyfed, Sioned, Aled, Mam a'r teulu i gyd. Pob dymuniad da i'r ddau ohonoch. PROFEDIGAETH. Cydymdeimlir yn

ddwys â Nansi Williams, 15 Bryntirion ar golli ewythr yn Ninbych. AR Y TELEDU. Rwy'n siŵr y bydd pawb yn y pentref â'u llygaid wedi'u hoelio ar y sgrin fach am 9.00 p.m. bob nos Sul o hyn ymlaen. Ydi, mae'r gyfres gomedi am hynt a helynt ecstras teledu 'Cerddwn Ymlaen' bellach ar droed! Dilyn hynt a helynt ymdrechion Eddie Pâr, saer coed, i gael ei droed i mewn fel ecstra ydyw. Y mae rhan helaeth o'r ffilmio wedi digwydd yma ym Mhenisarwaun. Felly hwyl ar y craffu!

EGLWYS SANTES HELEN. Cynhelir ein Gŵyl Flynyddol o Ddiolchgarwch am y Cynhaeaf ddydd Sul, 18fed o Hydref. Bydd gwasanaeth o'r Cymun Bendigaid am 10.30 ac yna gwasanaeth Gosber Cymraeg am 4 y prynhawn gyda'r Parchg Gordon Campbell Owen, Penrhosgarnedd yn pregethu.

Nos Lun, 19 Hydref, cynhelir y Ffair Gynhaeaf yn Neuadd yr Eglwys am 6.30 p.m.

Penderfynodd Cyngor Plwyfol Eglwysig yr Eglwys a'r cyfeillion a fu'n trefnu'r wythnos o weithgareddau ar ddiwedd Awst gyfrannu £100 o'r elw a wnaeth yr Eglwys tuag at gostau rhoi cinio Nadolig i'r henoed yn y pentref.

Cefnogwch ein Hysbysebwyrr

ELLIS WYN

SIOP Y BARBWR, CAERNARFON . . .

- Rŵan wedi ailagor yn YR HEN FARCHNAD, STRYD Y PLAS, CAERNARFON
- Hefyd yn galw yn eich cartref
- Ffoniwch am apwyntiad

678963 (GARTREF) 0411 457215 (SYMUDOL)

GARTH MAELOG

PET CENTRE AND GROOMING SALON

Bwyd ac anghenion
Anifeiliaid anwes bychan
Pysgod dŵr oer
Offer pysgota

Molchi, cribo a chlipio
cŵn a chathod
o bob math
gan arbenigwyr

STRYD FAWR, LLANBERIS 870840

CARPEDI GERAIN OWEN

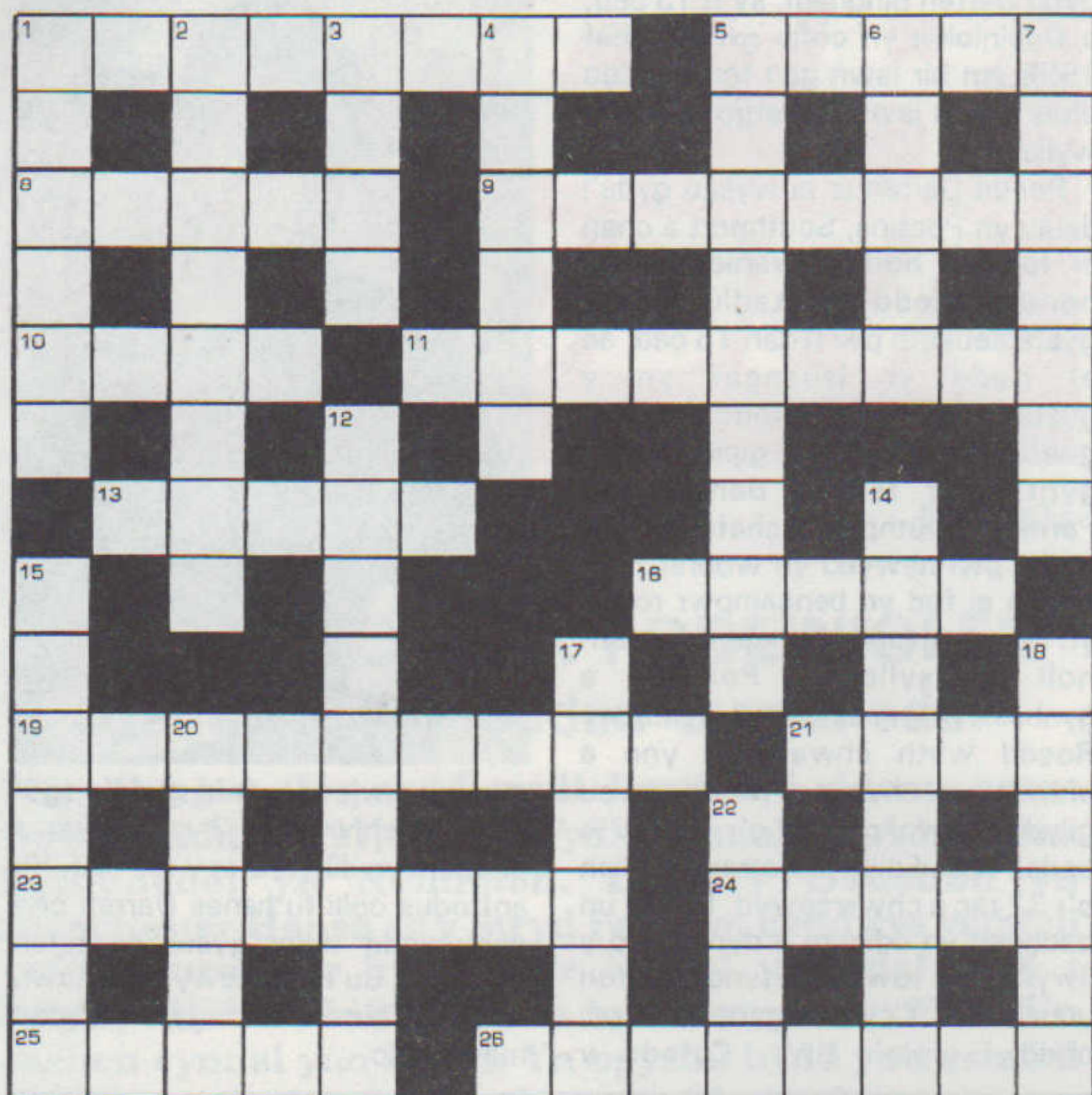
GWERTHWR CARPEDI, TEILS CARPED a FEINYL
CANNOEDD O DDEWIS O BATRYMAU A RHAI MEWN STOC

FFONIWCH UNRHYW AMSER:

WAUNFAWR (01286) 650552

CROESAIR HYDREF

CALENDR MIS HYDREF

ENW.....
CYFEIRIAD.....
.....CÔD POST.....

AR DRAWS

1. Nifer o 5 ar draws (8)
5. Dychwelwch y sialc ac fe gewch ddolur (5)
8. Crybwyl (5)
9. Nid merlen A.S. sy'n dangos pryd mae'r Senedd yn cyfarfod (8)
10. Dŵr o'r cymylau (4)
11. Llan nepell o Ddinbych — mae Andy yn byw ynddo! (9)
13. Defnydd gwyn a ddaw o'r môr (5)
16. Mae'r gwrthwynebydd yn ddiogel yn ei gell (5)
19. Ychydig bach o amser (9)
21. Cyflaith y Cymro? (4)
23. Cefnogaeth i chwalu treth nain (8)
24. Llinyn ffrwyn (5)
25. Dillad a wisgir gan raddedigion, ond nid i saethu (5)
26. Gofidiau dyn o'r Rep? (8)

ATEBION CROESAIR MEDI

Llwyddodd nifer helaeth i orffen ac anfon croesair Medi ataf mewn pryd, ac fe ddyfalodd y mwyafrif ohonoch mai OFNI oedd y gair yn 30 i lawr yr anghofiais lunio diw iddo! Da iawn.

Enwau E. E. Jones, Rhoshirwaun; Ceridwen Williams, Llanrug; Nan Owen, Llanberis; Jennie Williams, Clynnog; Olwen Owen, Llanberis; Iorwerth a Joan Williams, Caernarfon; Nansi Davies, Rhuthun; Rhiannon Pritchard-Jones, Clynnog; N. Hughes, Cwm-y-glo; Mary Davies, Waunfawr; Dilys A. Pritchard-Jones, Abererch; M. P. Jones, Bontnewydd; Eluned Jones, Pencaenewydd; Elfed Evans, Llanllechid; Nant Roberts, Llanrug; Mair Foulkes, Penisarwaun, Rosemary Williams, Tregarth; Jean Hughes Jones, Rhiw; Catherine A. Jones, Rhiw; Eirwen Roberts, Tregarth; Dorothy Jones, Llanrug; a Mair Evans, Caernarfon a aeth i'r het, ac ymgais Rosemary Williams,

I LAWR

1. Lle sanctaidd (6)
2. Mae trigain ym mhob munud (8)
3. Mae rhwng chwech ac wyth (4)
4. Yn fwy pwylllog (6)
5. Mam Pearl? Yr haen loyw sydd mewn cragen (9)
6. Cas llythyr i yrru llythyr cas, efallai (5)
7. 1 i lawr yr lldewon (7)
12. Cymalau canol y coesau (9)
14. Goganwr (8)
15. Nwydus (7)
17. Baswr yn mwrddro tôn ddi-acen mewn car (6)
18. Cors (6)
20. Uchelwr (5)
22. Tynged (4)

Moelyci, Tregarth a dynnwyd allan. Llongyfarchiadau a'r £5 i chi.

Gyda llaw, rwy'n derbyn FANIAU fel ateb i 35 ar draws, gan y gall 24 i lawr — 'Lle i gadw nwyddau' fod yn YSTORDY neu YSTORFA: YSTORDY a BYSIAU oedd gen i mewn meddwl.

Gyrrwch eich atebion i groesair Hydref i Dafydd Evans, Sycharth, Penisarwaun, Caernarfon erbyn 20 Hydref, os gwelwch yn dda.

Cefnogwch ein
Hysbysebwy

1. Iau **WAUNFAWR:** Sefydliad y Merched. Sgwrs gan Sonia Parry-Jones am 'Hen Bethau'.
- DEINIOLEN:** Cyfarfod y Chwiorydd yn Ebeneser am 2 o'r gloch.
3. Llun **DEINIOLEN:** Cymdeithas Eglwys Llandinorwig yn cyfarfod.
7. Mer **LLANRUG:** Noson Goffi am 7 p.m. yn y Neuadd Goffa.
8. Iau **BRYNREFAIL:** Cymdeithas y Chwiorydd gyda'r Parchg H. J. Hughes.
- PENISARWAUN:** yr Eisteddfod am 6 p.m. yn y Neuadd.
9. Gwe **LLANRUG:** yr Eisteddfod am 5.30 yn Ysgol Brynrefail.
11. Sul **PENISARWAUN:** Gwasanaeth Diolchgarwch y plant yng Nghapel Bosra am 2 o'r gloch.
12. Llun **DEINIOLEN:** Y Cyngor Eglwys. Cyfarfod Diolchgarwch yn Libanus am 7 p.m.
13. Maw **LLANRUG:** Merched y Wawr gydag Alun Ffred Jones — 'Dyddiadur Mam'.
- LLANBERIS:** Y Gymdeithas Lenyddol. Cyngerdd a drefnwyd gan Mr J. H. Hughes.
14. Mer **LLANRUG:** Plaid Cymru. Sgwrs gan Iolo Williams am adar.
18. Sul **LLANRUG:** Gwasanaeth diolchgarwch y plant am 10 yng Nghapel y Rhos.
- DEINIOLEN:** Gwasanaeth diolchgarwch y plant am 10 yn Ebeneser.
19. Llun **BRYNREFAIL:** Sefydliad y Merched gyda Mrs Nerys Roberts.
- DEINIOLEN:** Merched y Wawr gyda J. Vaughan Owen, Treorci. Sgwrs am reflexology.
20. Maw **PENISARWAUN:** Recordio Talwrn y Beirdd yn y Neuadd am 7 o'r gloch.
22. Iau **DINORWIG:** Y Gymdeithas Lenyddol am 7 p.m. Cyngerdd agoriadol gyda pharti Aria.
23. Gwe **DEINIOLEN a'r Cylch:** Cynnyrch Celf a Chrefft yr Eisteddfod i Festri Ebeneser, 5.30 — 6.30 p.m.
26. Llun **DEINIOLEN:** Y Gymdeithas Lenyddol. Sgwrs gan Gwyn Evans — 'Dringo yn Khatmandu'.
31. Sad **DEINIOLEN a'r ARDAL:** Eisteddfod Gadeirion Gwaun Gynfi yn Ebeneser am 1 y pnawn a 6 yr hwyr.

RHODDION

£20: Di-enw, Cwm-y-glo.
£13: Mr Gwilym Lewis a'r teulu, Stockport.
£10: Mrs Lourie Thomas, 13 Ffordd Tŷ Du, Llanberis. Mrs Marian Williams, 4 Tai Caradog, Deiniolen; Awen Williams, Bro Rhos, Bethel. Mrs G. M. Jones, Dalar Deg, Llanrug. Mrs C. Jones, Eryri, Ffordd yr Orsaf, Llanrug. Mrs Alice Jones, Sycharth, Bethel.
£5: Anwen ac Arwel, 3 Llwybr Main, Mynydd Llandygai; Mr

Ralph Jones, Taliesin, Preswylfa, Llanberis. Mr Goronwy Lewis, Stryd Ceunant, Llanberis. Teulu Perthi, Bethel. Mrs E. Williams, Berllan, Llanrug.
£3: Mr a Mrs Roberts, Dwyros, Waunfawr.

£2: Mrs Katie Jones, 25 Rhydfadog, Deiniolen. Robert Wyn Owen, 9 Cynfi Terrace, Deiniolen. Mrs M. Evans, 6 Llwyn, Rhosgadfan.

£1: Huw Thomas, Deiniolen.

CERBYDAU CLASUROL YR WYDDFA

Cyrhaeddwch mewn steil — mewn cerbyd *Rolls Royce* ar gyfer priodasau, penblwyddi ac achlysuron arbennig eraill

Dylan Griffith, Tros-y-Waen, Penisarwaun
Ffôn: (01286) 871833

AM OFFER Tŷ A GARDD . . .

FORMAG

41A STRYD FAWR, LLANBERIS
Ffôn: (01286) 872501

CHWARAEON

CAP I IONA

Cyfeiriais eisoes am ein balchder ym mherfformiadau Iona Williams o Lanrug ar y meysydd pêl-droed. Bu Iona'n aelod o dîm merched Bangor – tîm llwyddiannus iawn – ers peth amser a chafodd y fraint o chwarae i dîm – 16 Cymru. Yn ddiweddar daeth y foment fawr pan gyflwynwyd y 'cap' iddi mewn seremoni yng Ngwesty'r Angel, Caerdydd. Rheolwr tîm merched – 16 Cymru yw Terry Boyle, cyn-chwarewr rhyng-wladol sydd erbyn hyn yn Swyddog Datblygu Pêl-droed Gwynedd.

Yn 1997 fe chwaraeodd Iona bedair gêm i Gymru gyda'r uchafbwynt o guro lwerddon o 2-0. Y bwgan i Gymru yn ddiweddar fu'r

Alban gan i Gymdeithas Pêl-droed yr Albant fabwysiadu Cymdeithas Pêl-droed Merched yn fuan iawn a olygai fod yno arian a strwythr gynghreiriol a hyfforddi wedi'i sefydlu. Yn ddiweddar iawn y bu symudiad cyffelyb yng Nghymru.

Yn 1998 chwaraeodd Iona ddwywaith. Colli o 2-1 i'r Gwyddelod yng Nghonwy mewn gêm danllyd, ond yna'r wefr o guro'r Albanwyr o 1-0 ym Mhorthmadog. Fel 'wing-back' y chwaraeai Iona fel arfer yn y tîm cenedlaethol ond yn erbyn yr Alban fe symudodd i ganol y cae. Tipyn o Roy Keane efallai! (Gobeithio mai cefnogwr ManU ydi hi neu mi fydd hi'n dod draw i wneud Ince-meat ohonof!)

GWIREDDU BREUDDWYD

Cefais wireddu breuddwyd yn ddiweddar trwy ymweld â Stadiwm Wembley am y tro cyntaf erioed.

Rhaid cyfaddef mai tipyn o siom oedd f'argraff cyntaf o Wembley. Un peth yw golwg allanol y stadiwm gyda'r tyrrau gwych a Rhodfa Wembley, ond peth arall yw'r hyn welir y tu mewn. Mae pellter mawr rhwng y dorf ar eu seti a'u meinciau a'r cae sy'n ei gwneud yn anodd creu unrhyw fath o awyrgylch, er bod rhaid cydnabod i mi deimlo rhyw ias rhyfeddol pan genid 'Flower of Scotland' a 'Hen Wlad fy Nhadau'.

Cyhoeddwyd yn ddiweddar bod y stadiwm i gael ei ailwampio gan fod y Saeson â'u bryd ar gynnal rowndiau terfynol Cwpan y Byd yn 2006. Clywyd awgrym y gallai clwb Arsenal symud i Wembley gan werthu Highbury i glwb Wimbledon, a fyddai'n well syniad na Dulyn. Byddai angen codi stadiwm newydd yn lle Wembley. Pe gwneid hynny gallai'r cynllunwyr ddysgu gwersi o'r datblygiadau trwsogl yn y gwaith o godi ein stadiwm genedlaethol ni yng Nghaerdydd.

Heb os maes y breuddwydion yw Wembley. Mae miloedd o blant wedi chwarae ar gaeau bach ledled Prydain wedi breuddwydio am sgorio gôl dyngedfennol rownd derfynol Cwpan yr FA. Dywed sawl cyn-chwarewr mai pinacl ei yrfa oedd chwarae mewn gêm o'r fath. Methodd llawer o fawron y gêm â chael y cyfle hwnnw. Ond erbyn heddiw gyda'r Cwpan Coca Cola, yr Auto Windscreen a'r gemau ailgyfle

caiff llawer mwy o chwaraewyr droedio'r maes. Cofiw'n wrth gwrs i glwb Bangor chwarae yn Wembley cyn hyn

Cafwyd llawer gêm gofiadwy yno ers i'r enwog geffyl gwyn glirio'r maes cyn y gêm un gerbron torf o 150,000. Dyna Caerdydd yn ennill y Cwpan yn 1927; Trautmann yn torri ei wddf yn 1956; Man-U yn colli yn 1957 ac yna yn 1958, mor fuan wedi trychineb Munich; Leighton James yn rhwydo o'r smotyn a Chymru'n curo Lloegr am y tro cyntaf yno. Ond y ddwy gêm enwocaf yw 'gêm Mathews' yn rownd derfynol Cwpan yr FA yn 1953, a rownd derfynol Cwpan y Byd yn 1966. Sgoriodd Stan Mortensen dair gwaith yn y gêm honno yn 1953. Clywais ef yn dweud unwaith ei fod wedi ei siomi yn fawr wrth glywed disgrifio'r gêm fel 'gêm Mathews' gan mai anaml y caiff rhywun hat-trick mewn unrhyw gêm heb sôn am gêm mor fawr. Drama llwyr oedd gêm 1966 ac mae'r dadlau'n parhau hyd heddiw ynghylch y 'gôl neu beidio'. Byddai Andy Gray a'i dechnoleg fodern wedi cael modd i fyw.

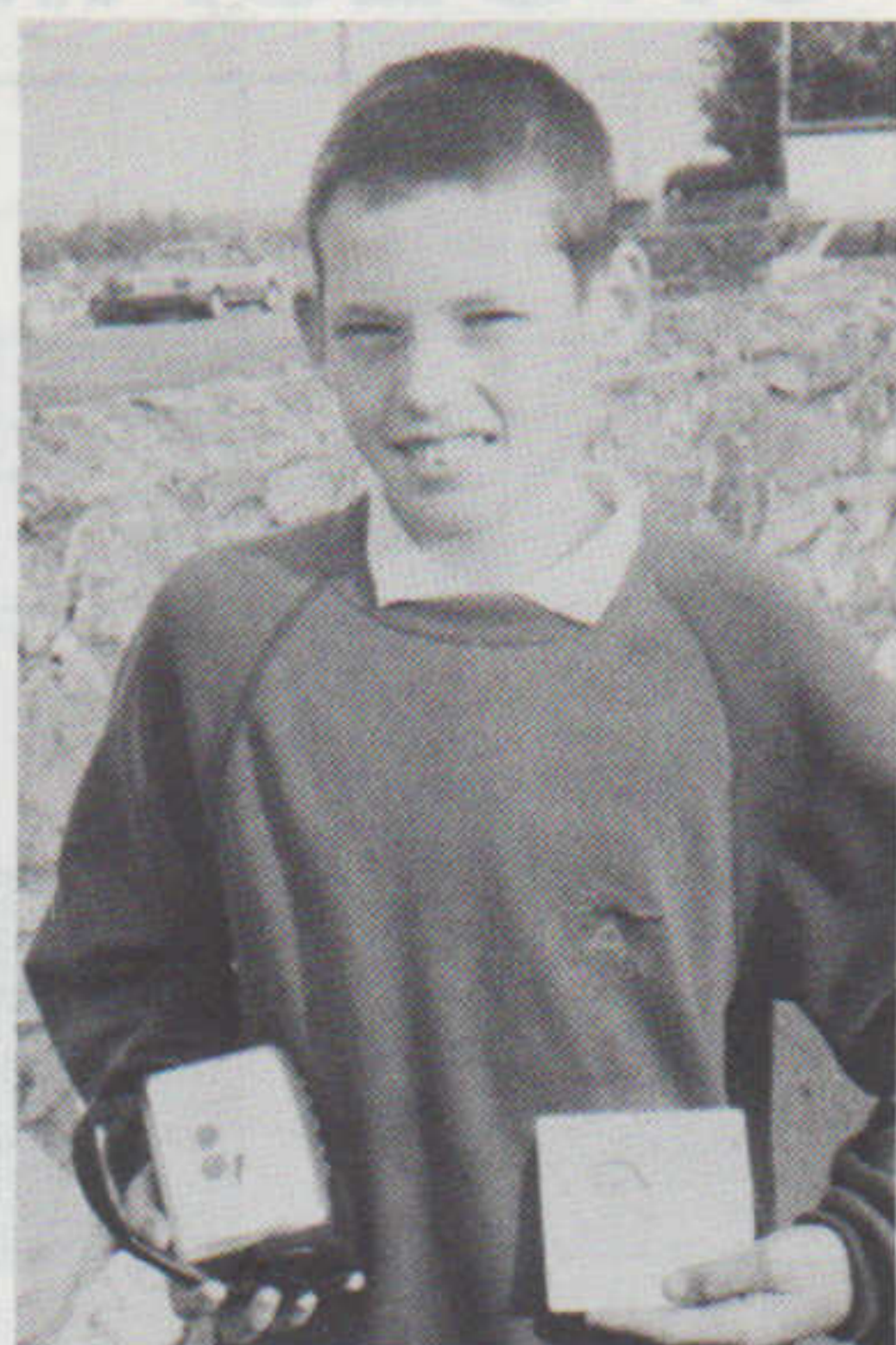
Rhaid cyfaddef bod fy meddwl yn crwydro yn ystod yr hanner awr o ddisgwyl i'r gêm ddechrau yn Wembley. Roeddwn yn ymwybodol fy mod yn un o stadia hanesyddol y gêm a bod traddodiad cyfoethog o'm cwmpas. Yn y gôl agosaf ataf y sgoriodd Denis Law dair gôl i dri tîm gwahanol yn 1963. (Rhag ofn i chi gael y cwestiwn mewn cwis rywdro, y timau hynny oedd yr Alban,

GWYLIAU PŴL

Bydd Darren Bingham, sy'n 13 oed, o Ddeiniolen yn cofio gwyliau haf 1998 am hir iawn gan fod ganddo dlws hardd iawn i'w atgoffa am ei wyliau.

Roedd Darren ar ei wyliau gyda'i deulu yn Pontins, Southport a chan ei fod yn hoffi chwarae pŵl fe benderfynodd gystadlu yn y gystadleuaeth pŵl o dan 15 oed, ac ef oedd yr ieuengaf yn y gystadleuaeth. Fe gurodd ei bump gwrthwynebydd gan gipio'r wobwr gyntaf a'r teitl o Bencampwr Pontins, Southport a chafodd dlws a ciw pŵl newydd yn wobrau.

Gan ei fod yn bencampwr roedd yn mynd ymlaen i bencampwriaeth holl wersylloedd Pontins a gynhaliwyd yng ngwersyll Prestatyn. Roedd wyth chwaraewr yno a phawb yn chwarae yn erbyn eu gilydd mewn gemau o'r 'gorau o bedair rac'. Enillodd Darren 31 allan o'r 32 rac a chwaraewyd. Roedd un bachgen yn ddiguro a dyna osod y llwyfan am rownd derfynol o safon uchel iawn. Y cyntaf i gyrraedd 4 rac oedd i gipio'r tlws. Cafodd y

gwylwyr wledd o bŵl gyda'r sgôr wedi ei chlymu ar 3 rac yr un a phopeth yn dibynnu ar y rac olaf. Yn anffodus colli fu hanes Darren ond derbyniodd wobwr gysur o stereo bersonol. Bu'n haf llewyrchus iawn felly i Darren. Llongyfarchiadau mawr iddo.

CYFNOD Y TREIALON

O dan y gyfundrefn ysgolion mae'r treialon yn dod yn gynnar yn nhymor yr hydref. Prin fod rhai ysgolion wedi chwarae gemau eto. Cam pwysig iawn yw'r treialon sirol. Dyma'r cam cyntaf ar y daith, gobeithio, sy'n diweddu â chap cenedlaethol. Dros y blynyddoedd diwethaf bu cryn bwyslais ar hyfforddi ymysg timau'r pentrefi cyfagos. Pwy tybed o'r criw presennol aiff ymlaen i efelychu Eifion Jones yn ddiweddar, a Gavin a Malcolm allen cyn hynny. Gyda llaw, mae Gavin yn rhwydo'n gyson i Aberystwyth y tymor hwn, a hwy sy'n arwain y gynghrair genedlaethol ar hyn o bryd.

Yn yr adran – 13 llwyddodd Gavin Powell a Marcus Orlik i gyrraedd tîm Gogledd Gwynedd i chwarae yn erbyn De Gwynedd yn y treial

terfynol. Erbyn hyn mae aelodau'r garfan a enillodd Gwpan Cymru – 12 wedi cyrraedd Blwyddyn 9. Does dim syndod felly fod cynnifer ohonynt wedi eu dewis ar gyfer y treialon – 14 oed. Yn y treial bydd Owain Williams, Owain Morris, Dewi Jones, Alister Addison, Gavin Powell a Marcus Orlik.

Eisoes bu Andrew Williams, Aled Jones a Gareth W. Jones mewn treialon – 18 Gwynedd. Byddant yn chwysu i glywed a ydynt wedi eu dewis ar gyfer y cam nesaf.

Erbyn y mis nesaf bydd yr Ysgol wedi chwarae gemau ysgol yn erbyn Pwllheli a Bethesda. Hefyd bydd rowndiau cynnar y cwpanau cenedlaethol yn eu hwynebu. Pob lwc iddynt.

Gavin a Marcus.

Gweddill y Byd a Man-U.) Yn y gôl acw y gwnaeth Stepney yr arbediad gwych i rwystro Eusebio rhag sgorio ac yr arbedodd Besant gic Aldridge o'r smotyn. Sut tybed oedd Kevin Moran yn teimlo wrth gerdded o'r maes ar ei ben ei hun wedi iddo weld y cerdyn coch? Cofio arbediad Jim Montgomerie yn y gôl acw? Neu Lofthouse yn rhoi clec i Harry Gregg yn fan'cw. Llu o atgofion, ac amryw ohonynt trwy lygaid plentyn a deithiai gyda'r 'dorf' i'r unig dŷ yn y pentref lle roedd set deledu ar gyfer y wefr flynyddol o wyllo'r Cup Final. Ydi'r un rhamant i'w gael heddiw tybed gyda gêm o rhywle ar y bocs bob nos?

Ar y daith hir yn ôl, a Rhys fel finnau wedi ei weifreiddio, dechreuais ddewis tîm o chwaraewyr a welais i trwy lygaid y camera yn chwarae yn Wembley. Af yn ôl cyn belled â 1957, y flwyddyn gyntaf i mi weld y Cup Final (ac o bosibl deledu). Dyma'r tîm a ddewisais. Gyda llaw rwy'n hen ffasiwn ac felly mae gen i gôlgeidwad, dau gefnwr, asgellwr ac yn y blaen: 1, Gordon Banks; 2, Danny McGrain; 3, Ray Wilson; 4, Franz Beckenbauer; 5, Mike England; 6, Bobby Moore (capten); 7, George Best; 8, Denis Law; 9, Bobby Charlton; 10 Denis BerKamp; 11, Johan Cruyff.